

PLC-k programozása - alapok

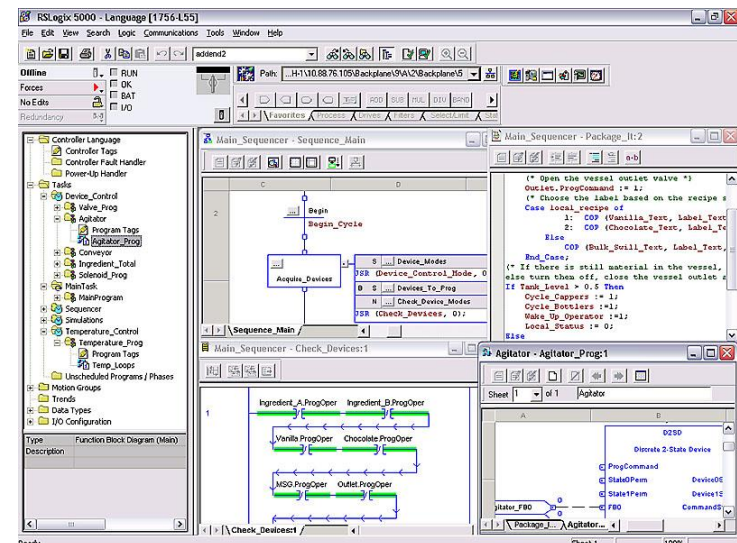
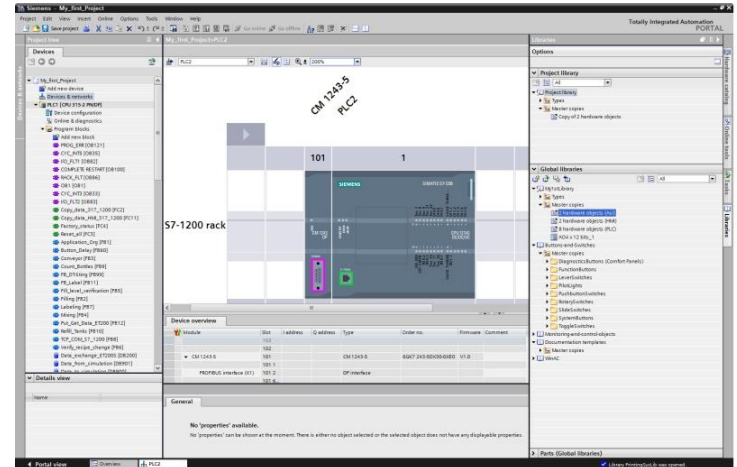
Programozható irányítóberendezések
és szenzorrendszerek

KOVÁCS Gábor

gkovacs@iit.bme.hu

A fejlesztői környezet feladatai

- PLC konfiguráció
- Alkalmazásfejlesztés
- Kapcsolat a PLC-vel
- Alkalmazás és adatok átvitele
- PLC monitorozása
- Szimuláció
- Dokumentáció támogatása

PLC konfiguráció

- Az alkalmazás lehetőségei függnnek
  - A PLC típusától
  - Rendelkezésre álló I/Ok száma és típusától
  - Kommunikációs lehetőségektől
  - PLC firmware/OS típusától
- A fejlesztői környezet lehetővé teszi
  - A PLC konfiguráció megadását (modulok száma és típusa)
  - Firmware/OS frissítését

Alkalmazásfejlesztés

- Az irányítási feladatot megvalósító alkalmazás fejlesztésének támogatása
- Több programozási nyelv támogatása
- Felhasználói program fordítása (*compile*)
- Felhasználóbarát megoldások
  - Könnyen használható felület
  - Autocomplete

Kommunikációs kapcsolat a PLC-vel

- Nem szabványos kommunikációs interfész
- RS232/RS485 alapú megoldások
- USB
- Ethernet

Alkalmazás- és adatátvitel

- Download - letöltés
  - PC → PLC
  - Alkalmazás és adatok
- Upload - feltöltés
  - PLC → PC
  - Alkalmazás és adatok
- Le- és feltöltés akár futás közben is!

PLC monitorozás

- Memória online monitorozása
  - Rendszermemória
  - Bemeneti kép
  - Kimeneti kép
  - Felhasználói memória
- Programfutás monitorozása
- Kimenetek állítása (*force*)

Szimuláció

- A PLC kód PC-s környezetű emulátoron fut
- Virtuális kimenetek megfigyelhetők, bemenetek állíthatók
- A fizikai ki- és bemenetek nem változnak
- Biztonságos módszer az alkalmazás tesztelésére

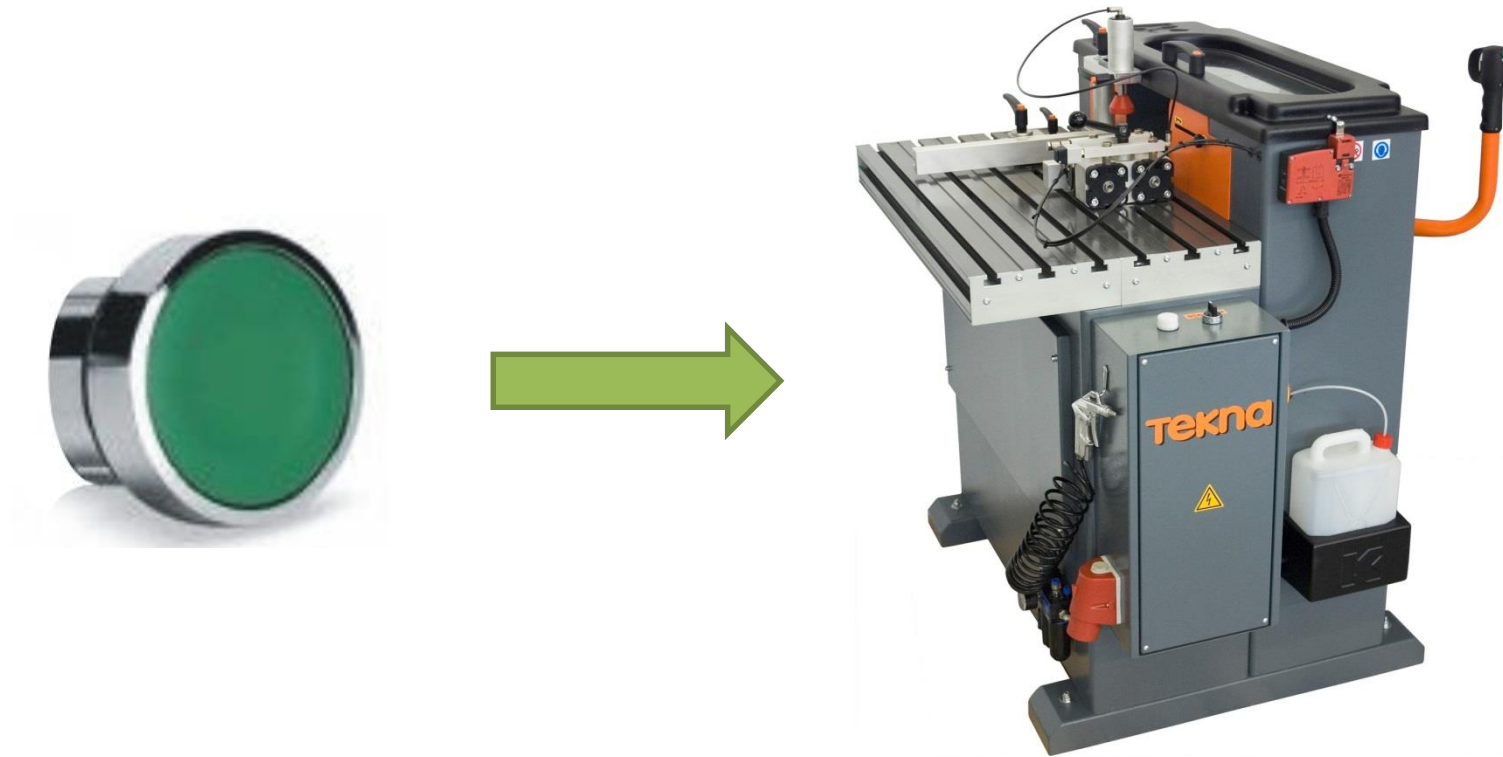
Dokumentáció

- Ipari környezetben különösen fontos
- A PLC-k gyakran a kommenteket is tárolják a forráskód mellett
- Támogatás: modulok az automatikus dokumentációkészítéshez
- A dokumentáció részei
  - Konfigurációs beállítások
  - Memóriakonfiguráció (változók azonosítója, típusa, címe)
  - Programkód
  - Kommunikációs beállítások

Fejlesztői környezetek

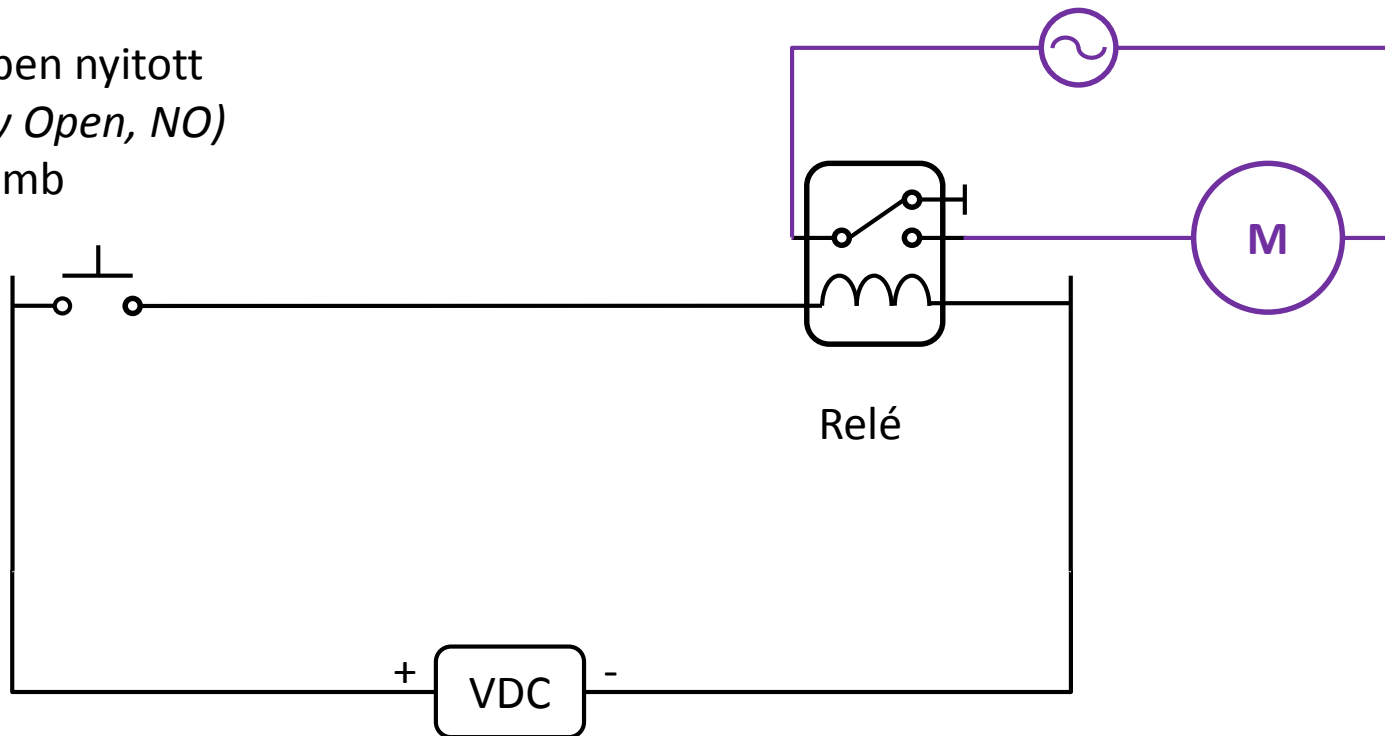
- Siemens: TIA portal (Step 7)
- Rockwell (Allen-Bradley): RSLogix, Studio 5000
- Schneider: Unity, TwidoSuite
- Mitsubishi: iQ Works

- CoDeSys
  - Gyártófüggetlen fejlesztői környezet
  - Több kisebb gyártó támogatja: Moeller, Beckhoff stb.

A huzalozott logikától a PLC-kódig

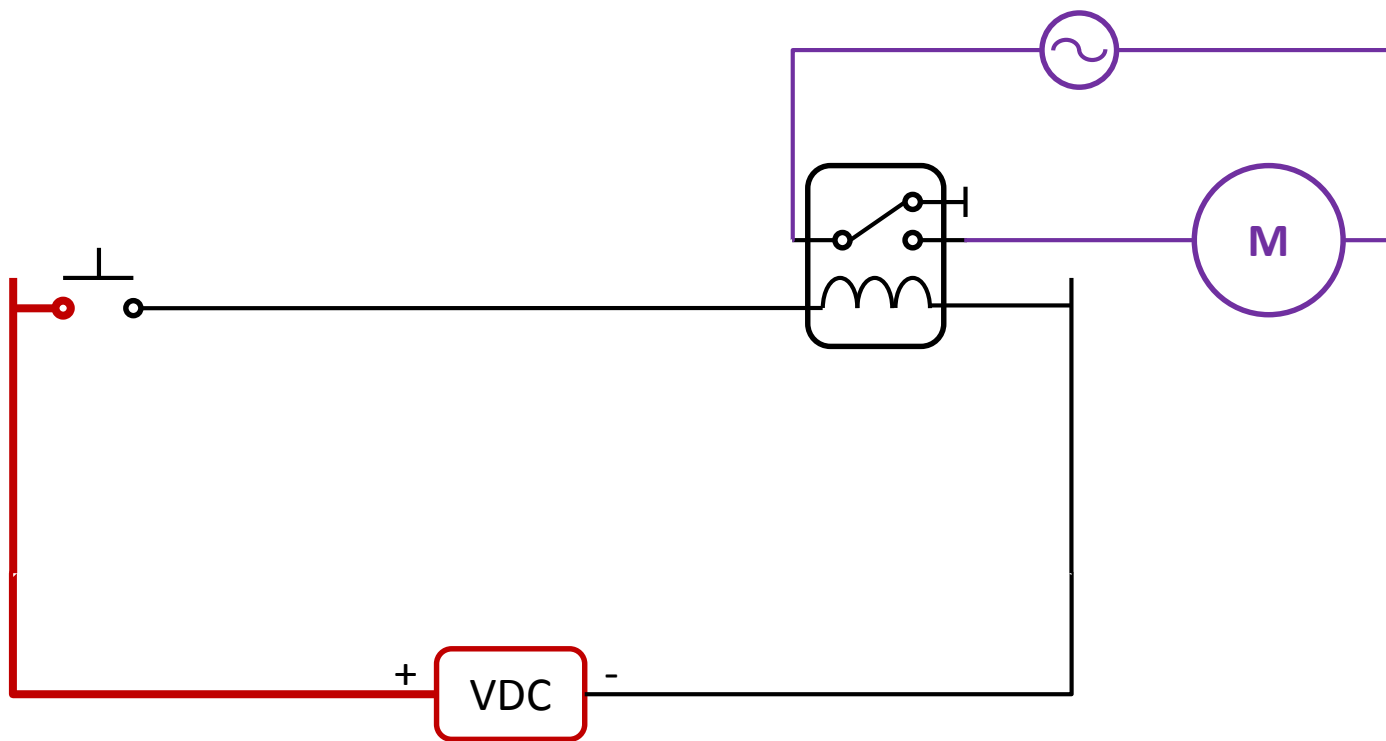

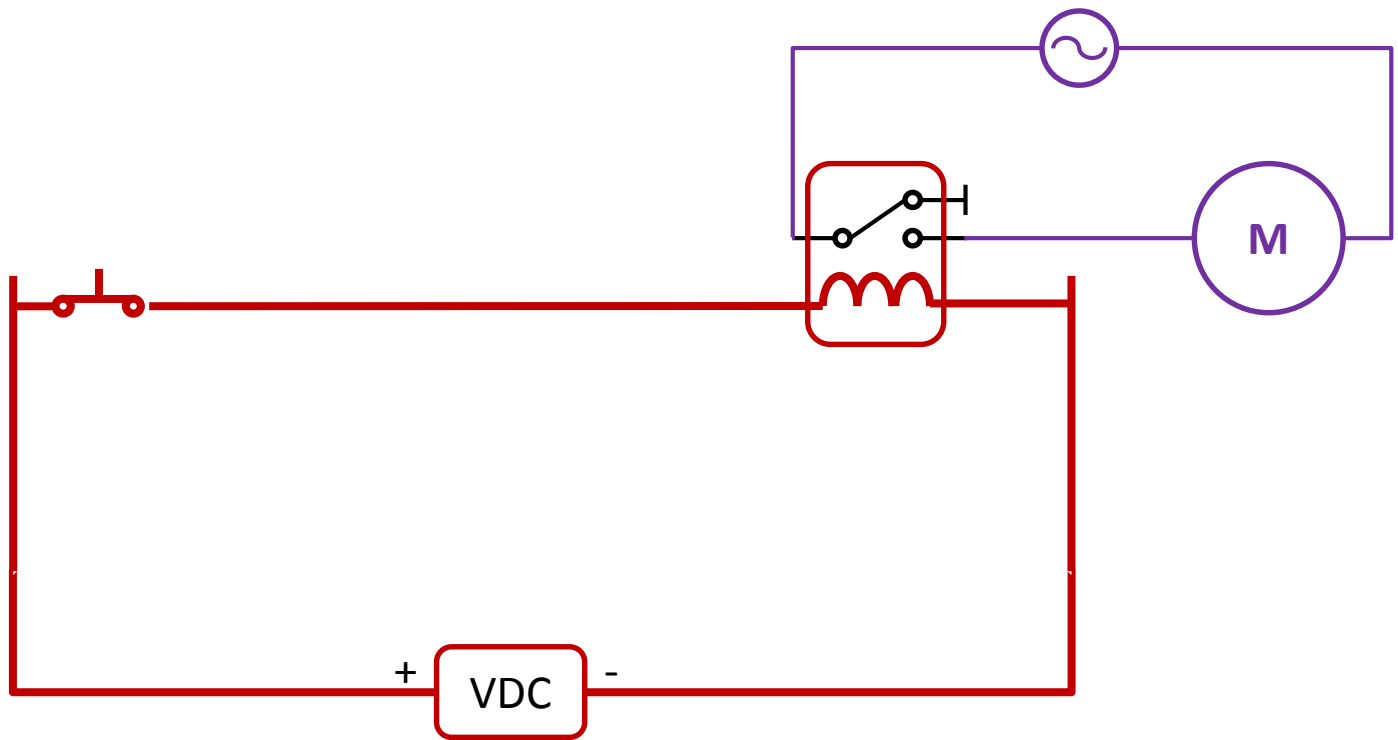
Szerszámgép: 380V AC

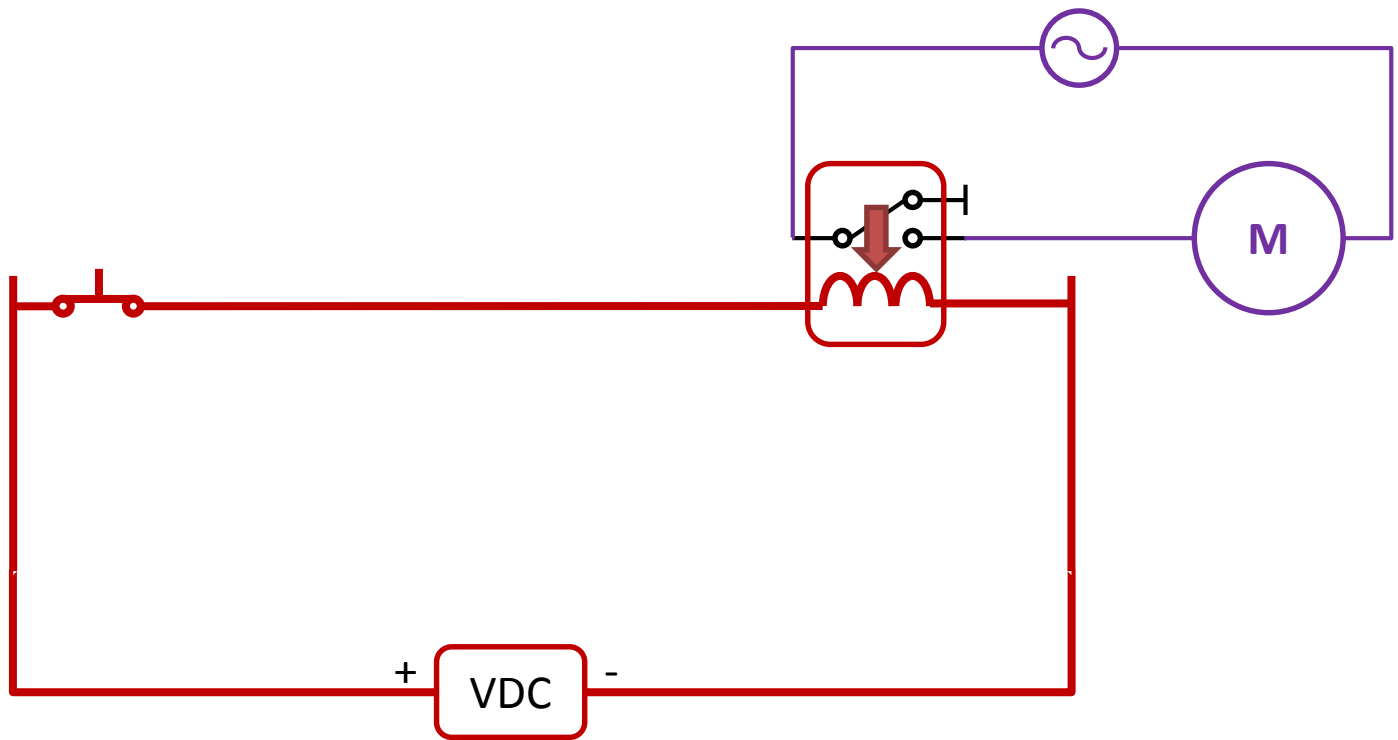
Alapesetben nyitott
(Normally Open, NO)
nyomógomb

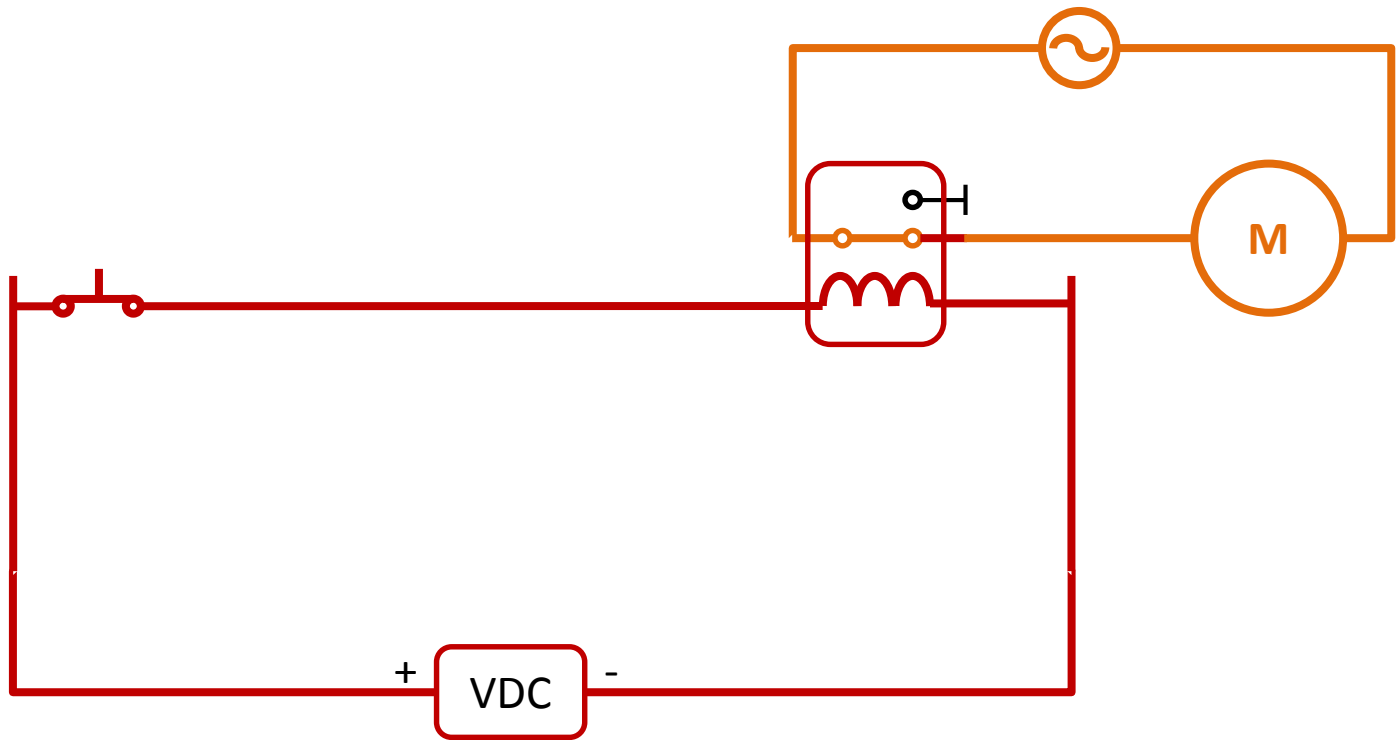

Logika: 24V DC

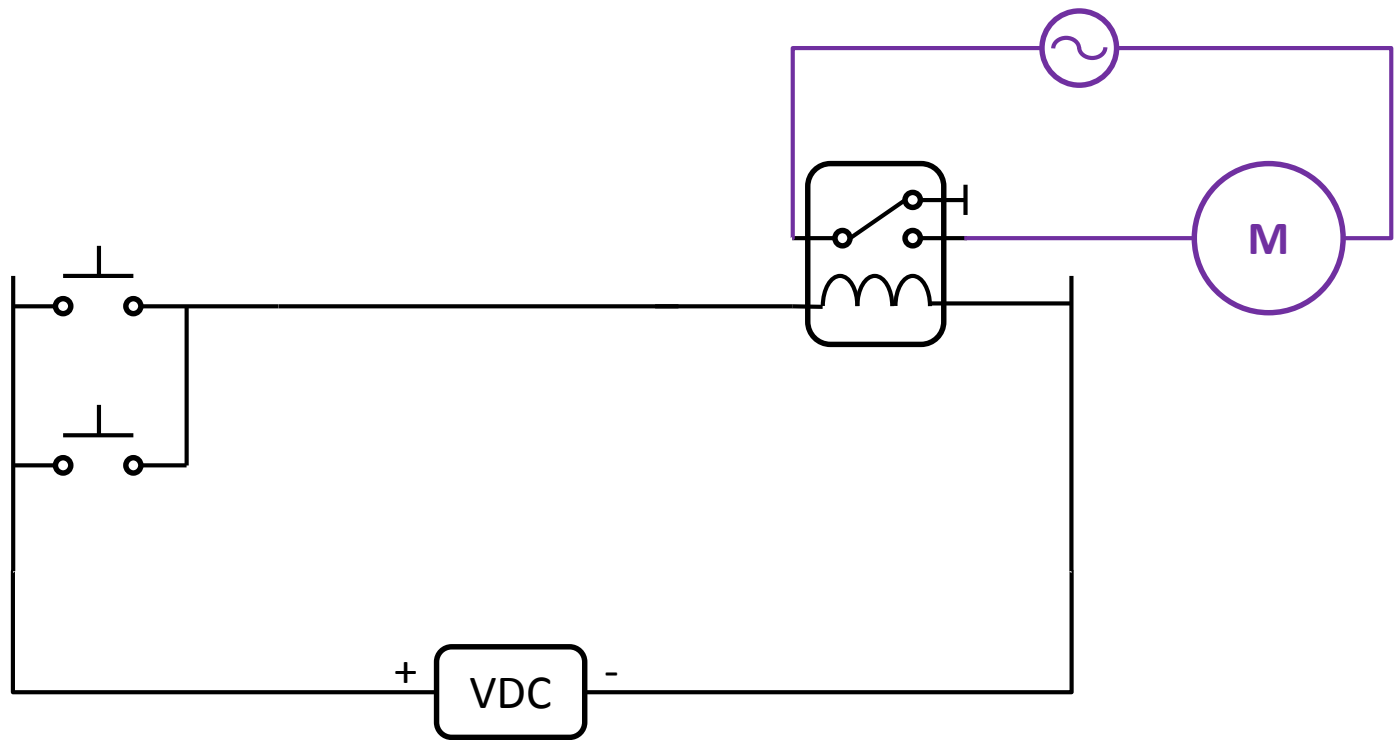

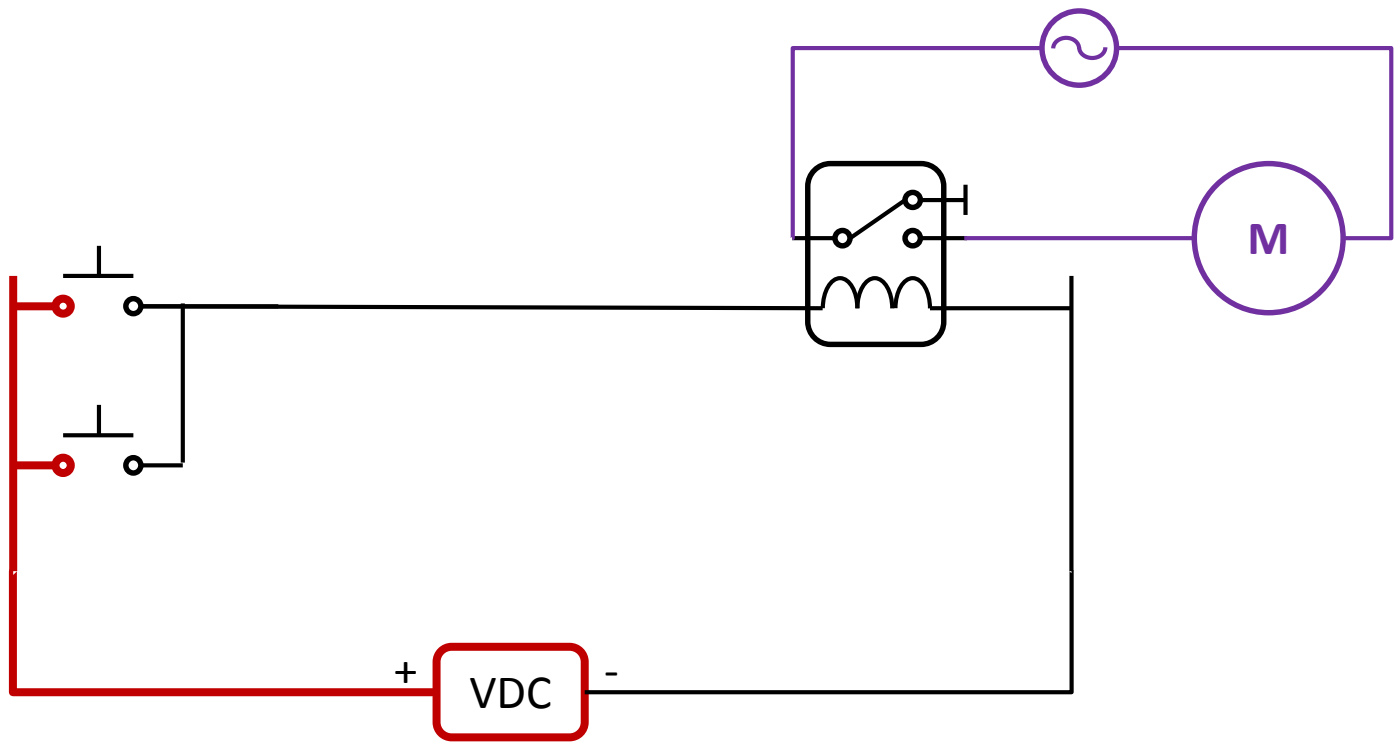

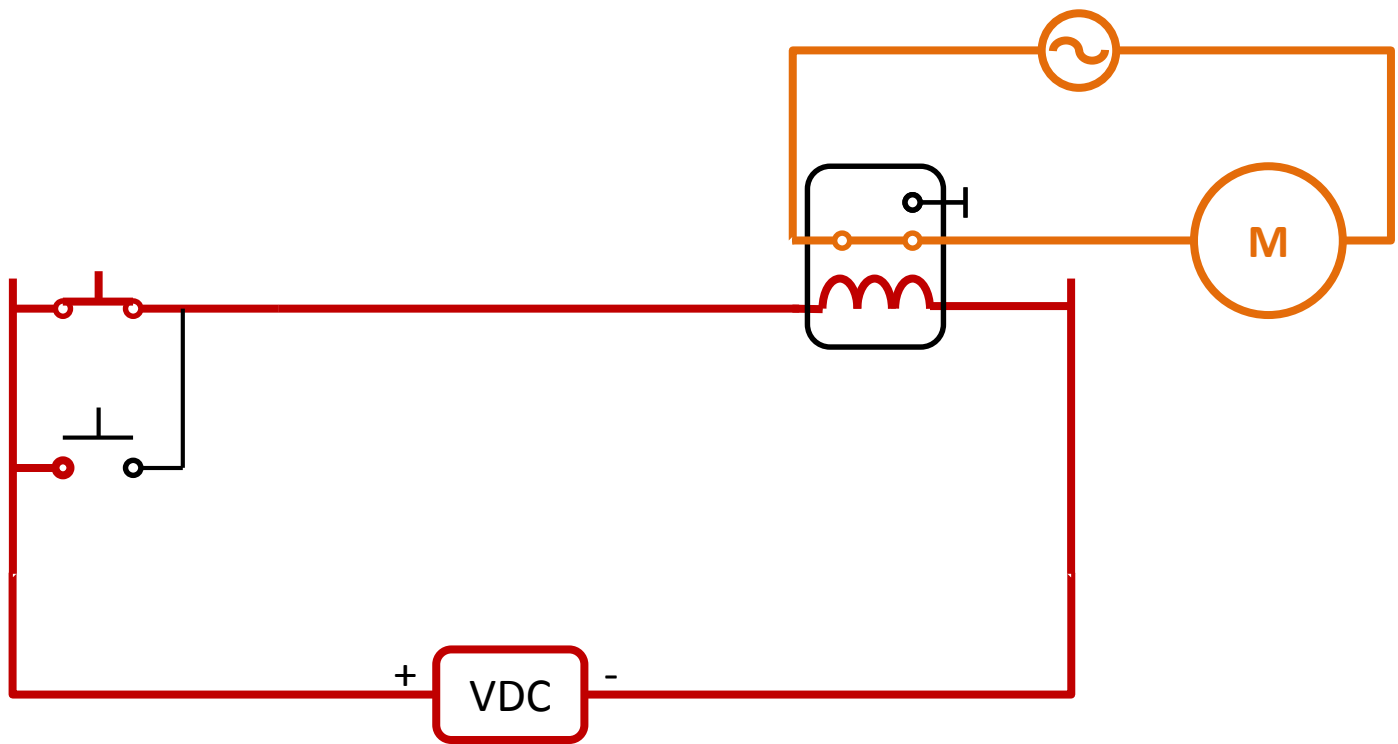

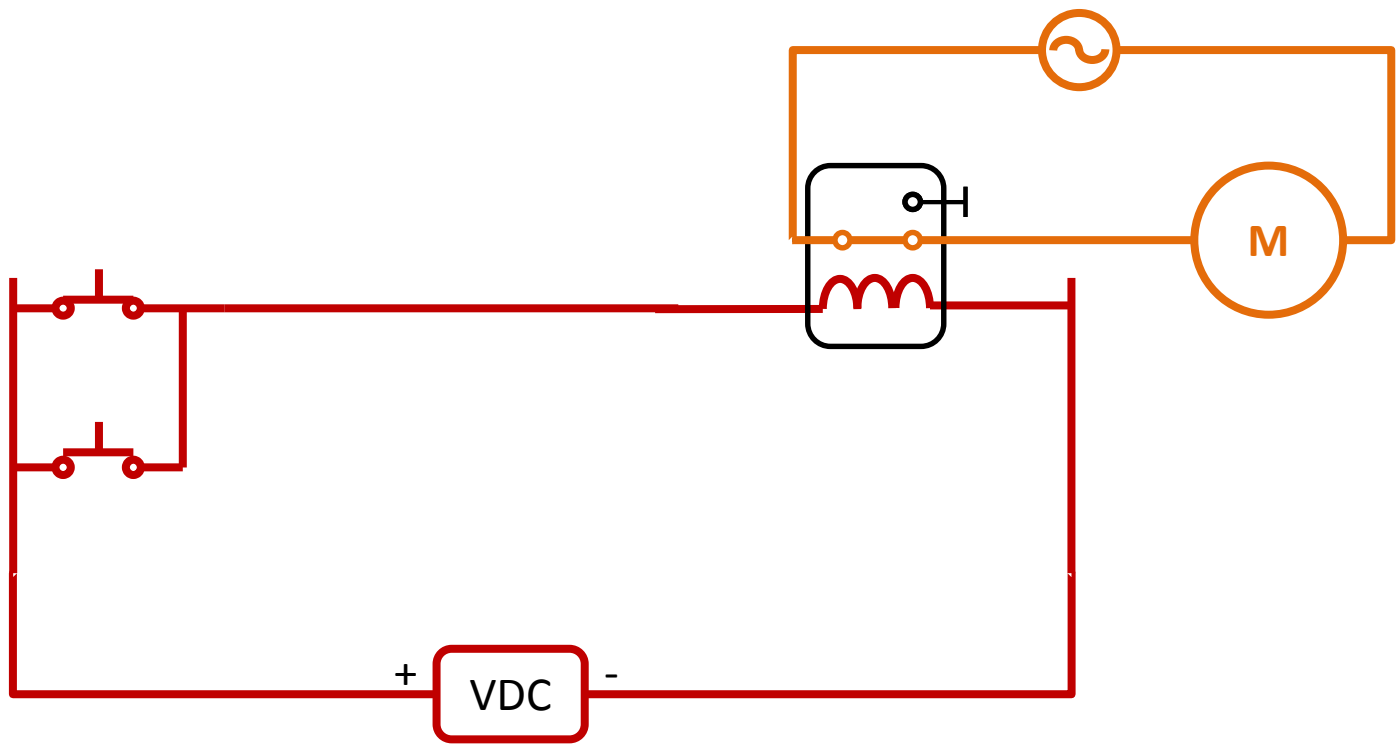
A szerszámgépet a két nyomógomb
bármelyike működtetheti (VAGY)

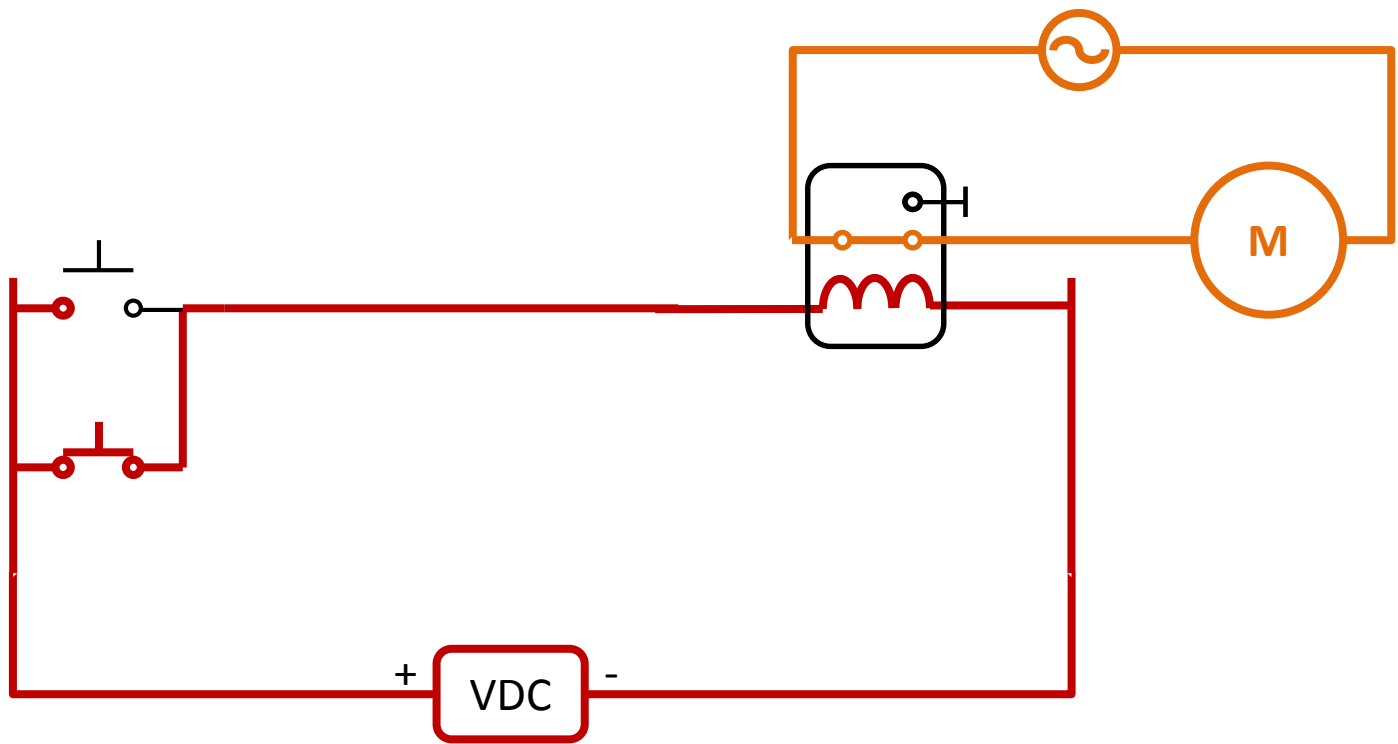

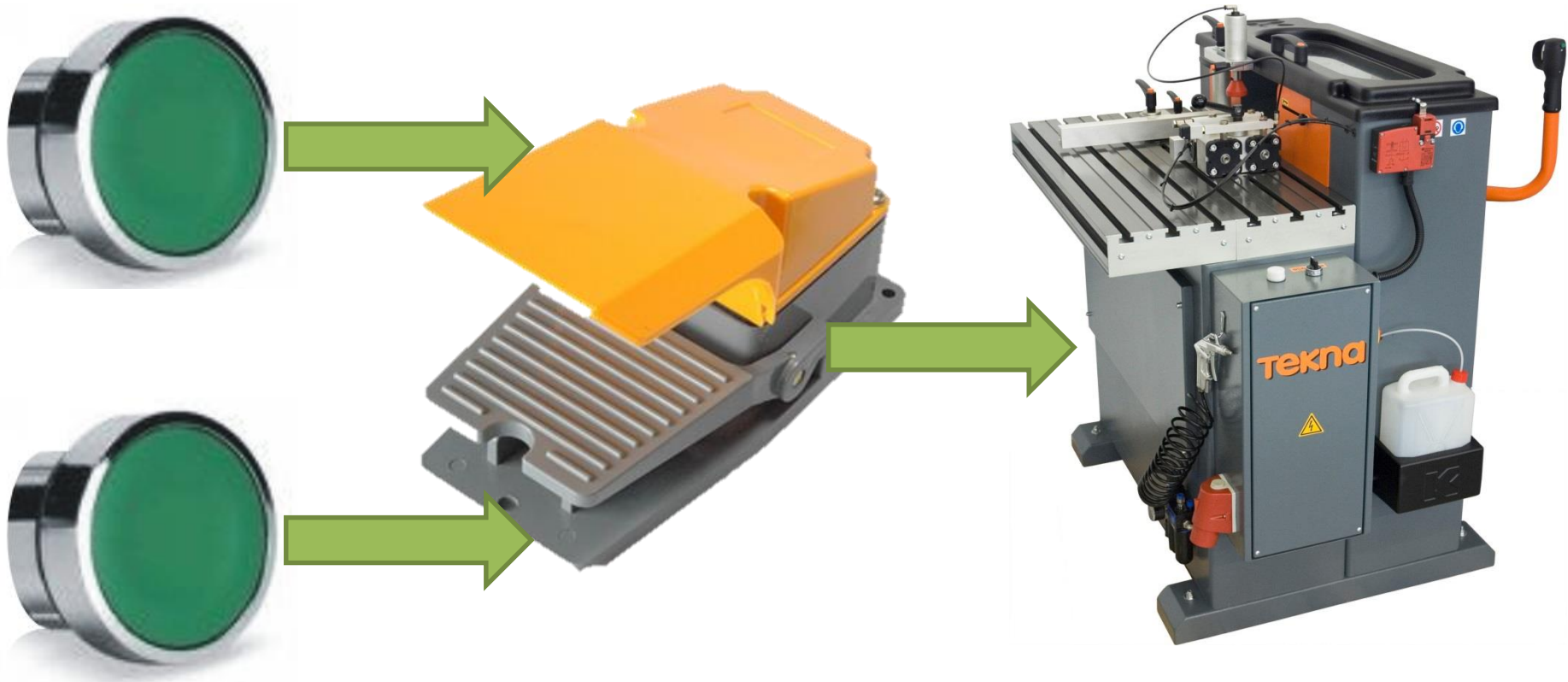

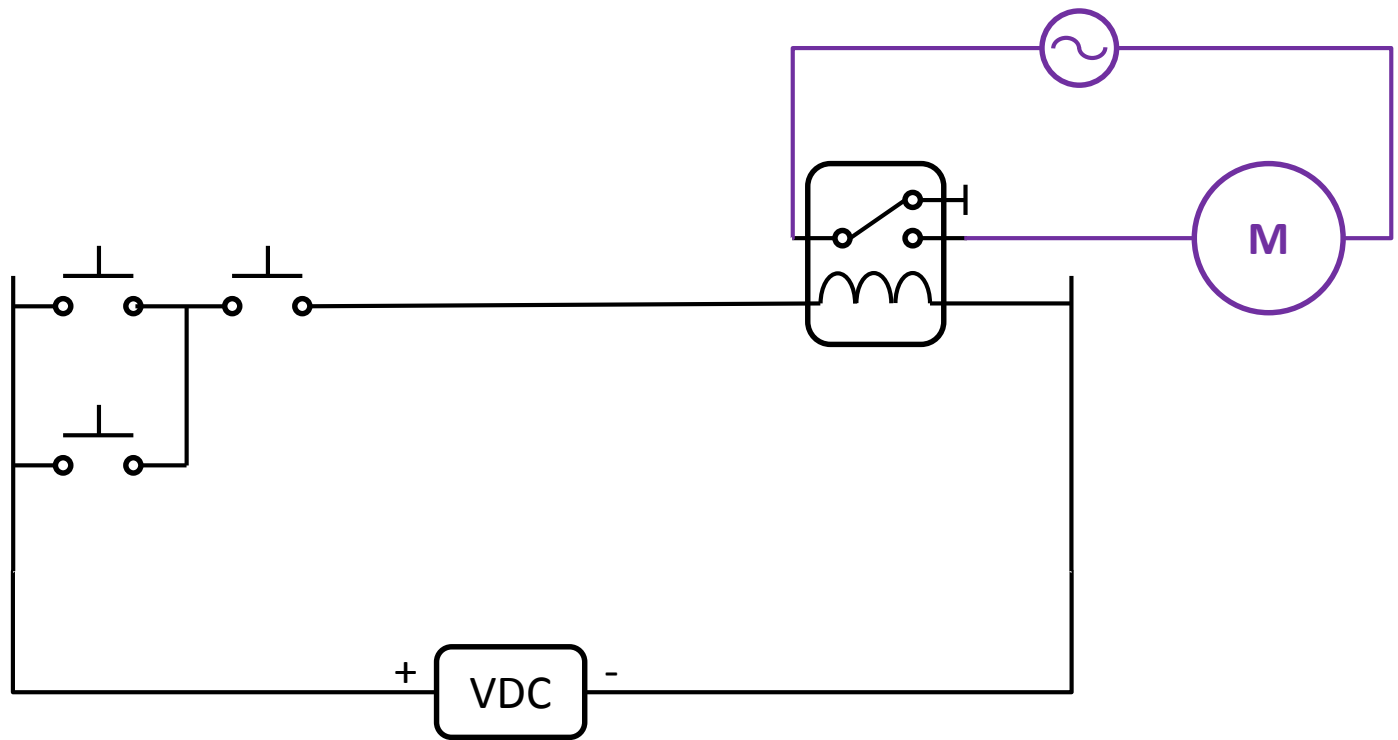

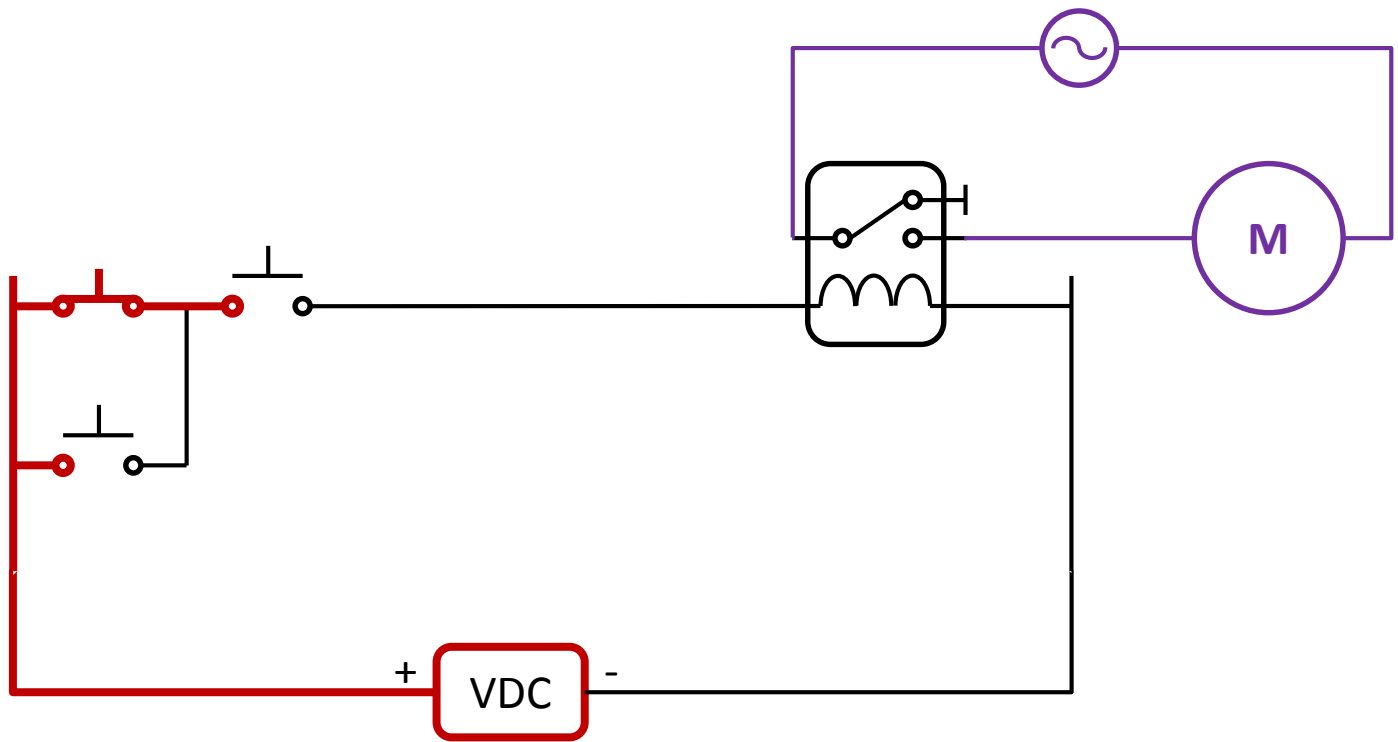

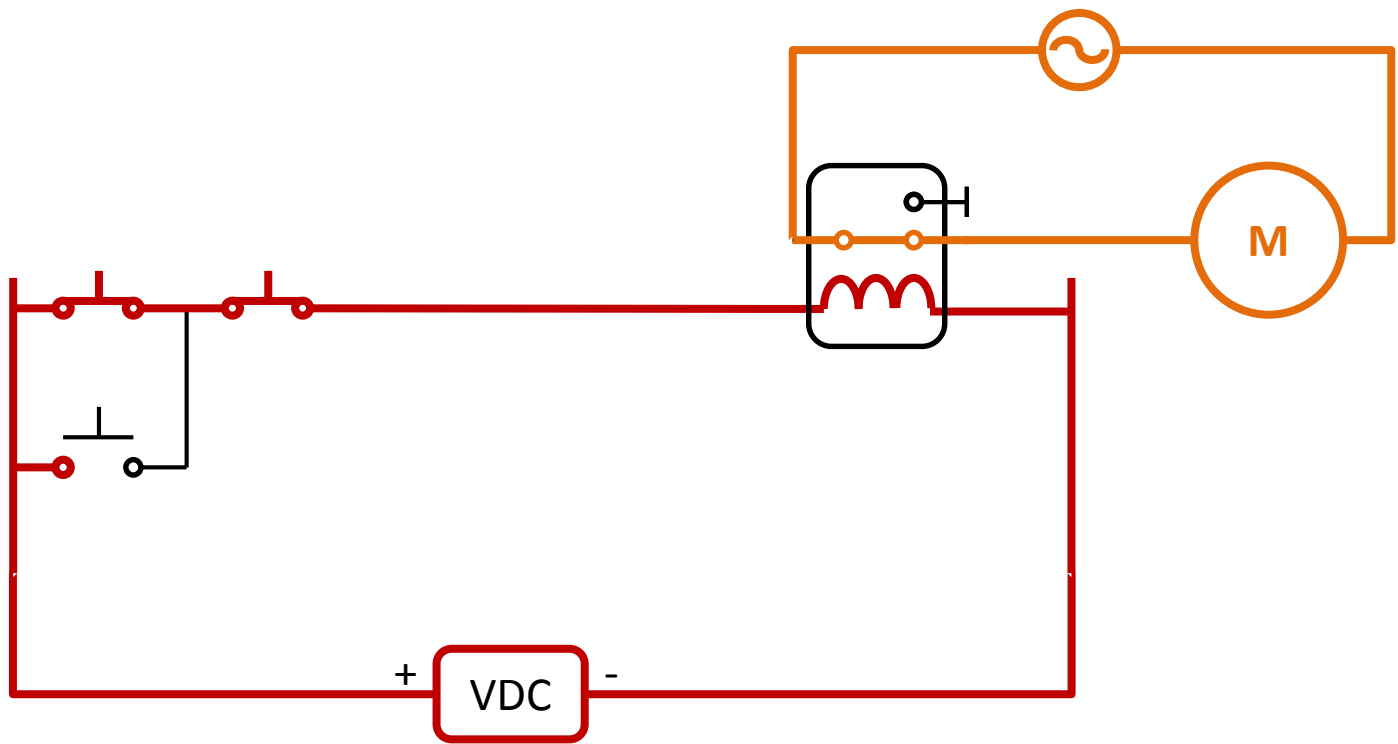
Biztonsági kapcsoló (ÉS)

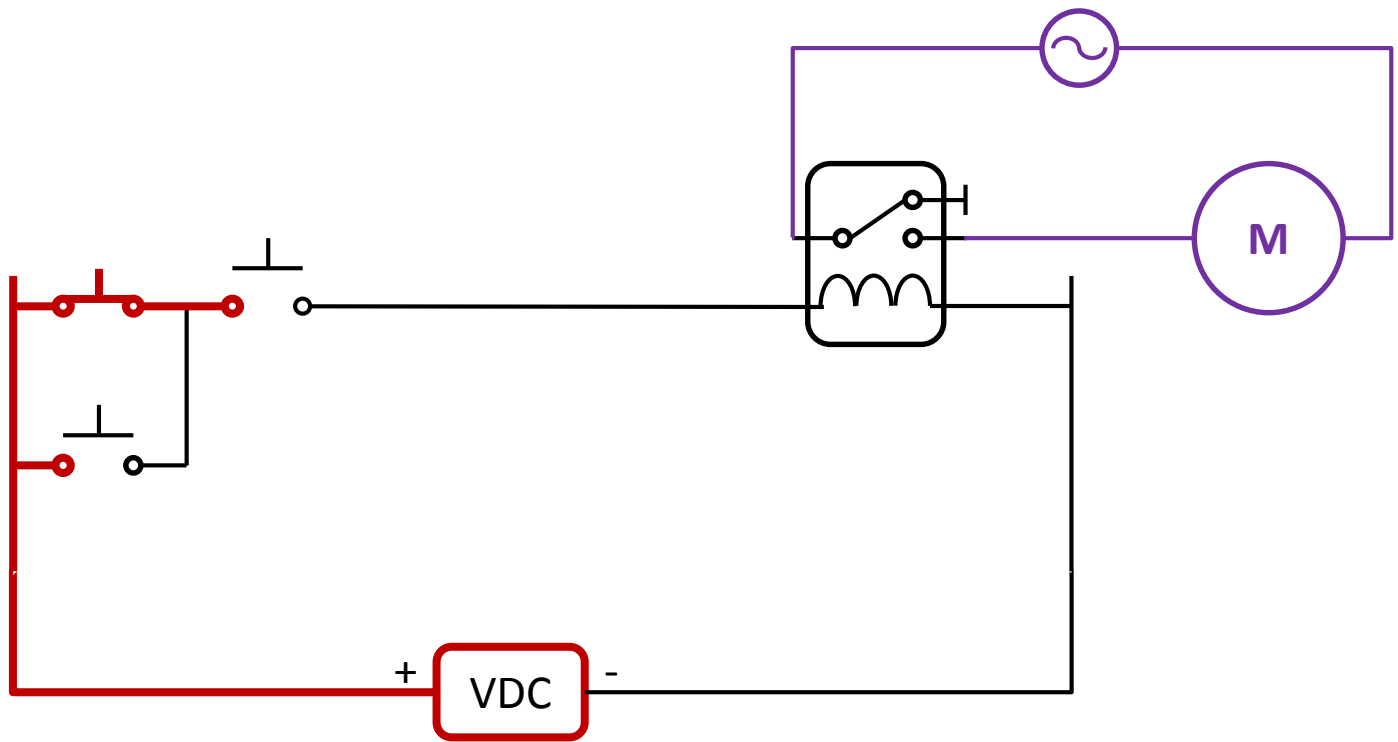

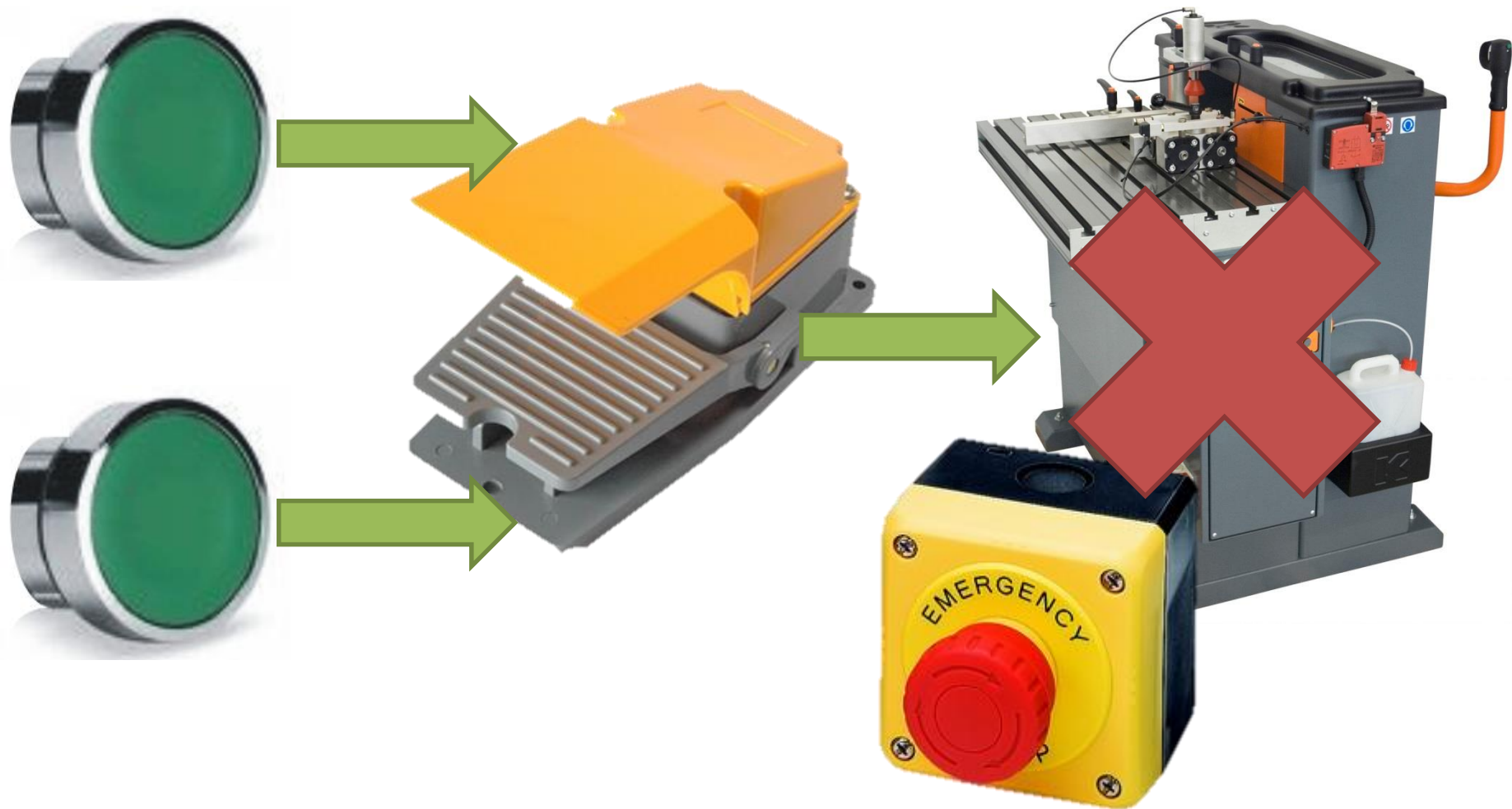

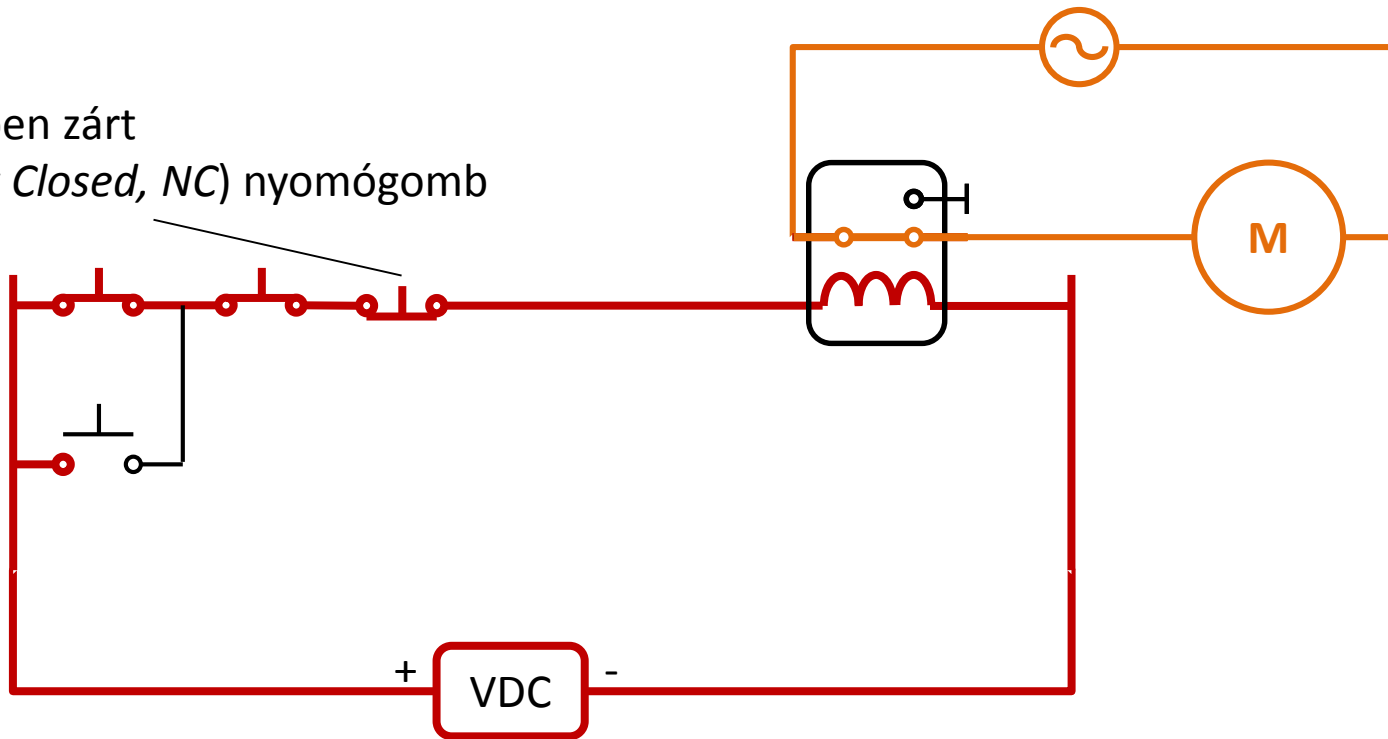

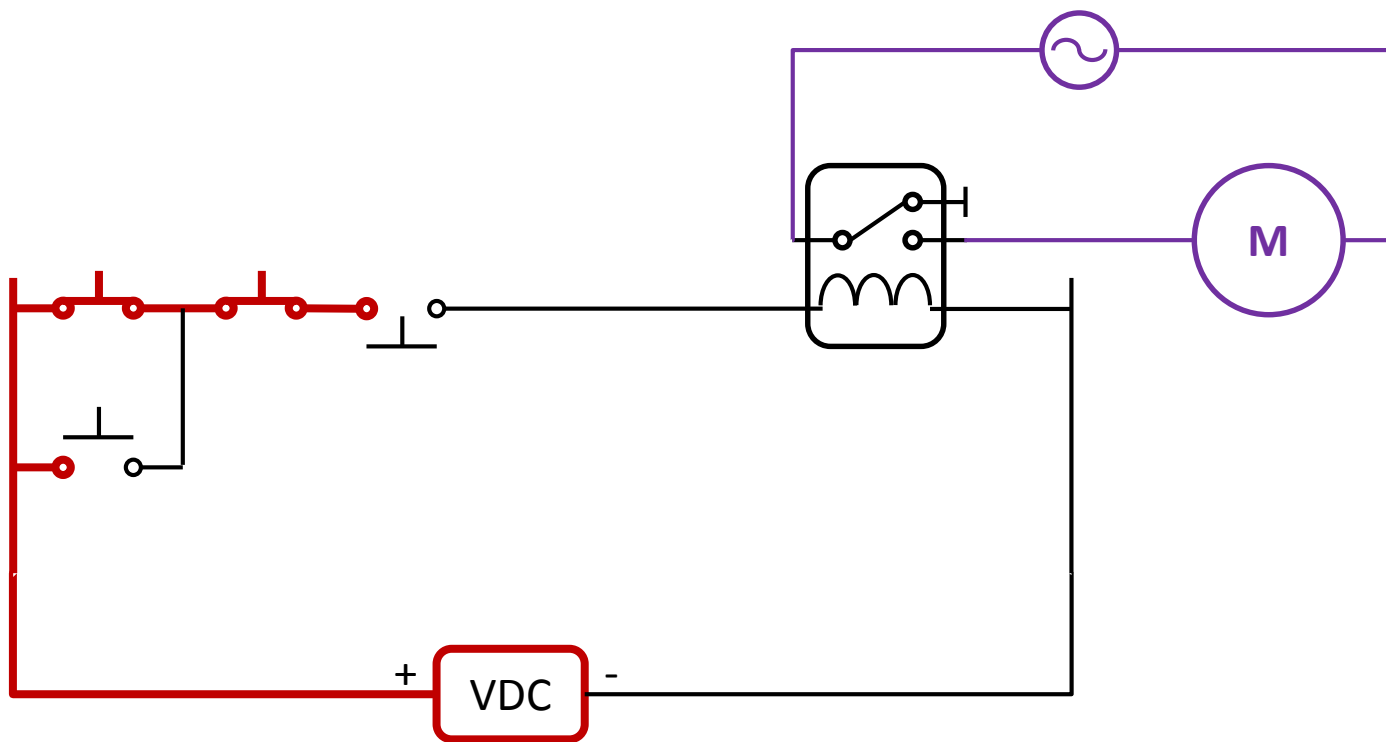

Vészleállító gomb (NAND)

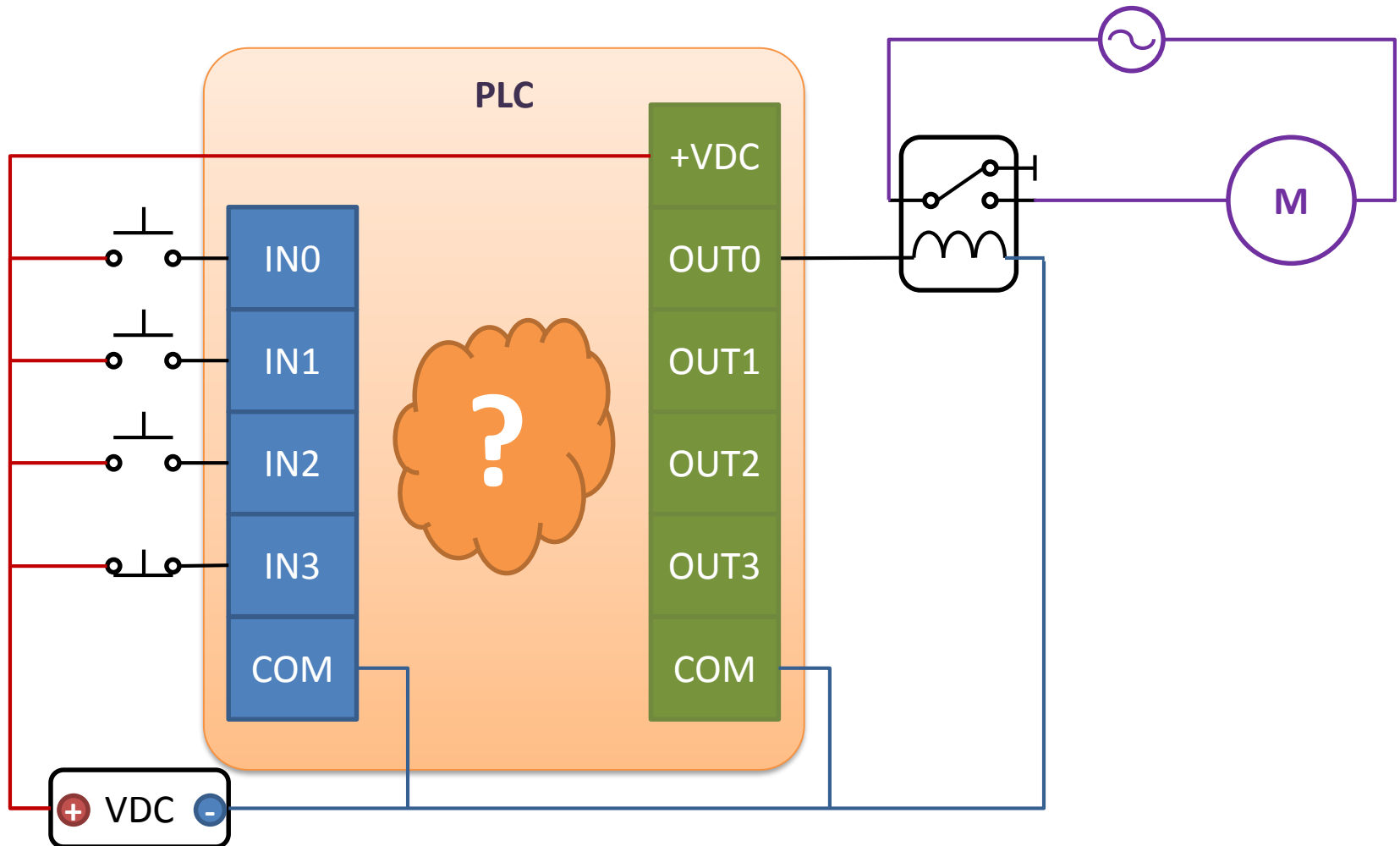

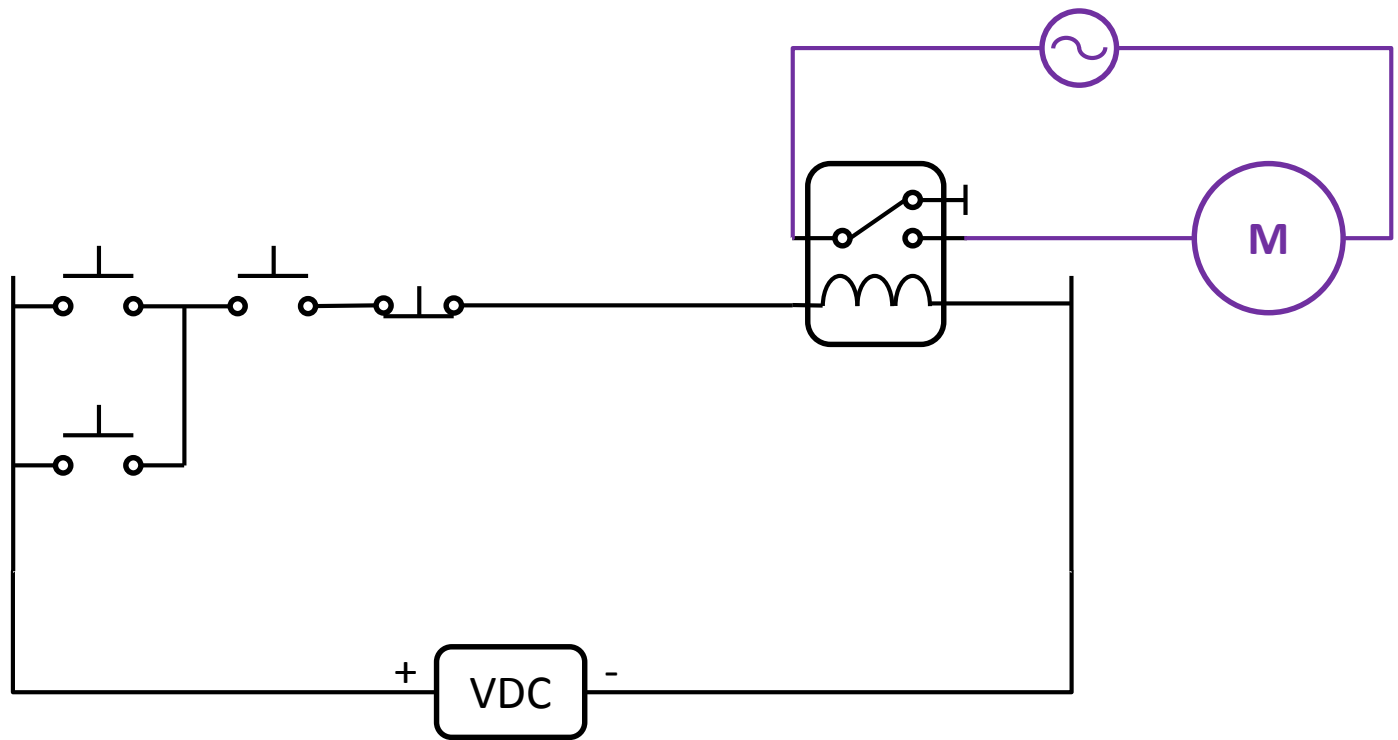
Alap esetben zárt
(*Normally Closed, NC*) nyomógomb

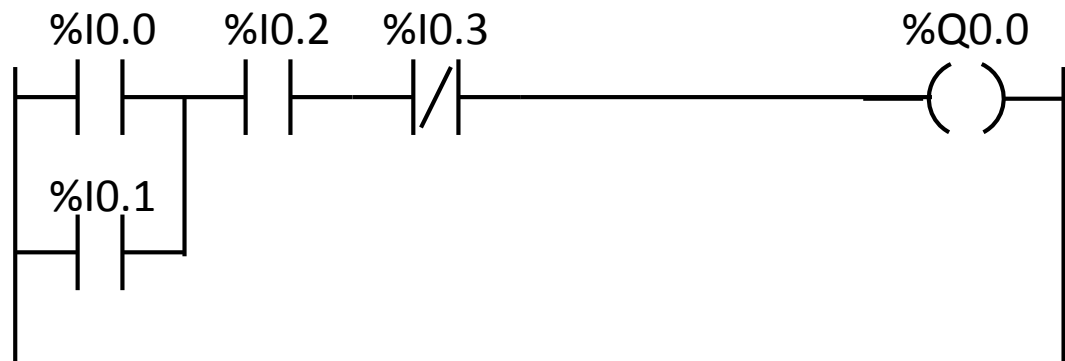
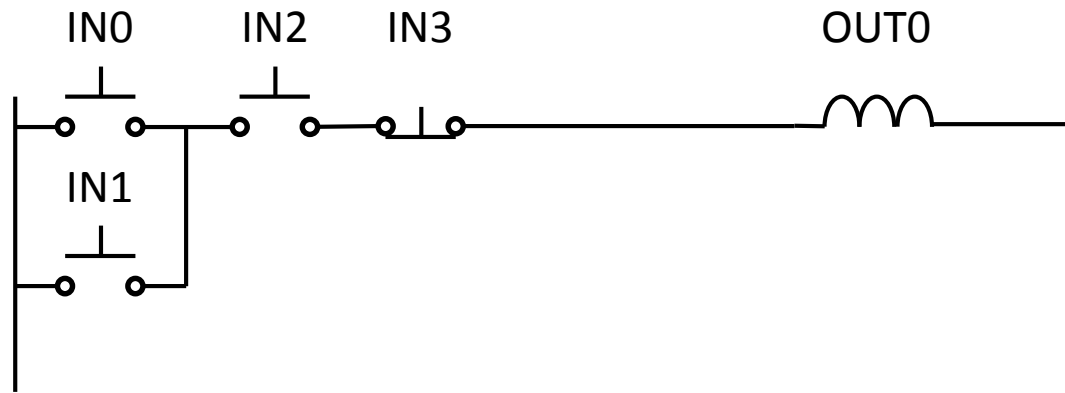

PLC IO-k bekötése

Létradiagram

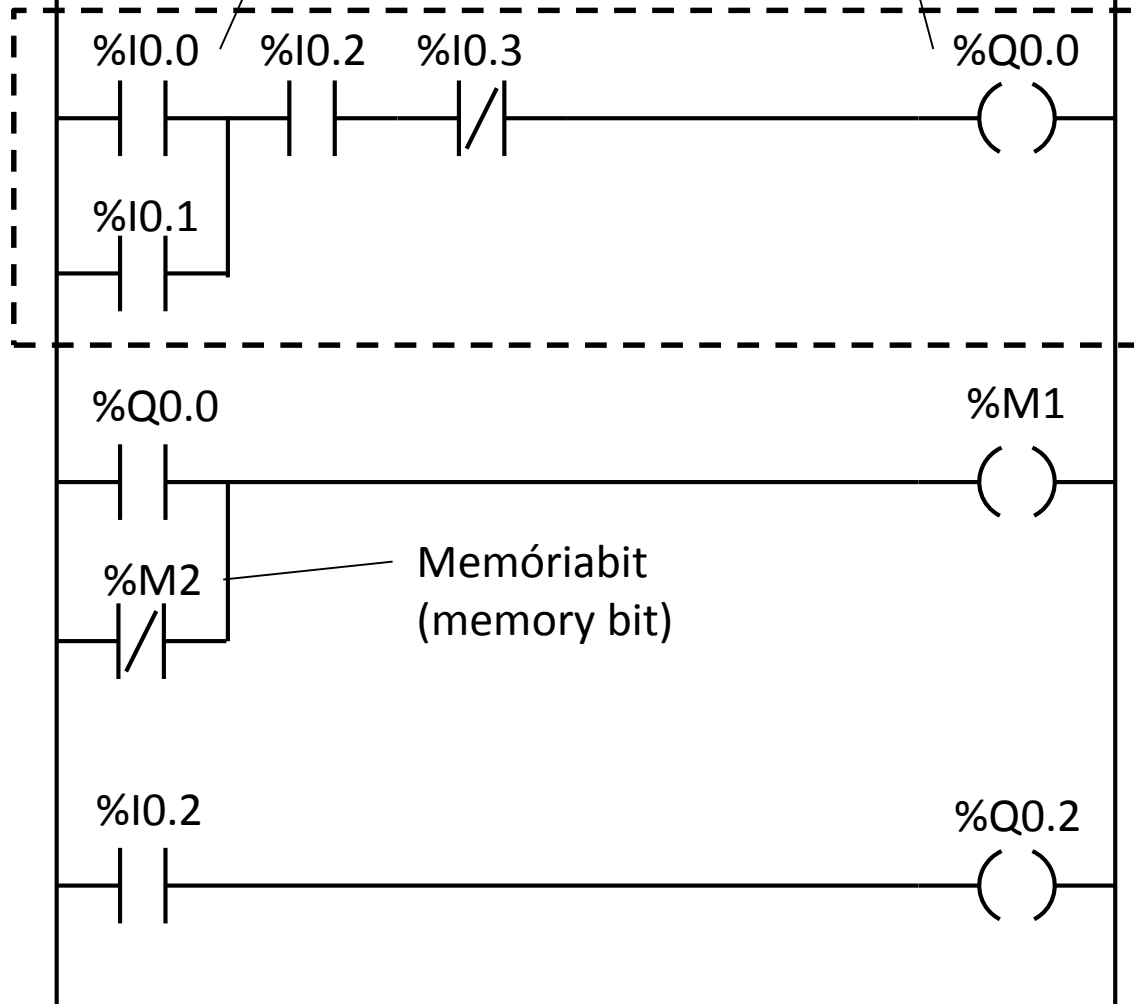
Pozitív sín
(positive rail)

Föld sín
(neutral rail)

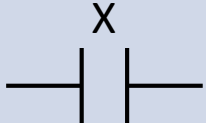
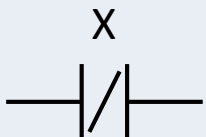
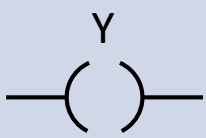
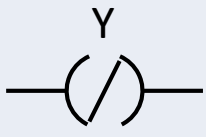
Bemeneti bit
(input bit)

Kimeneti bit
(output bit)

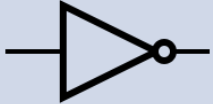
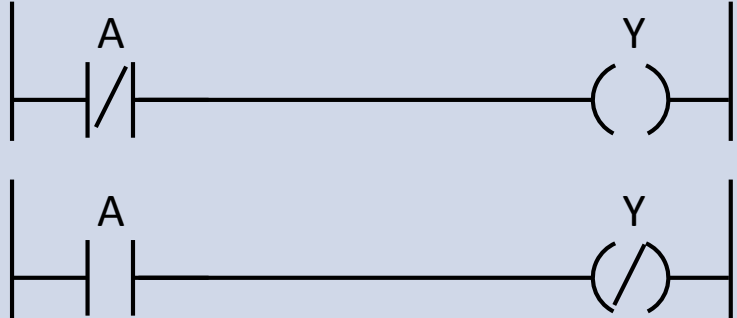

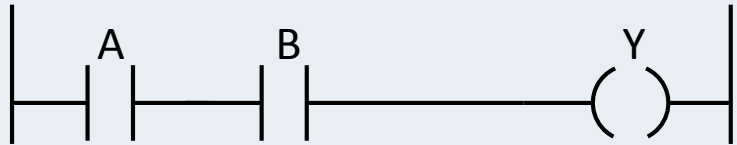

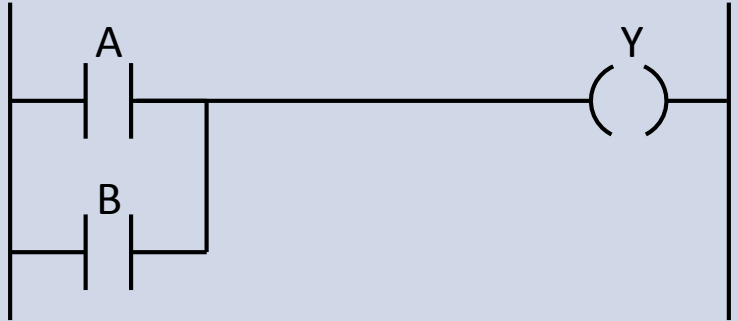
Létraszor
(rung)

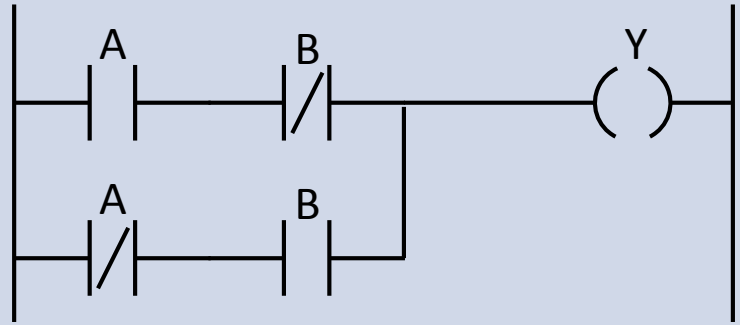

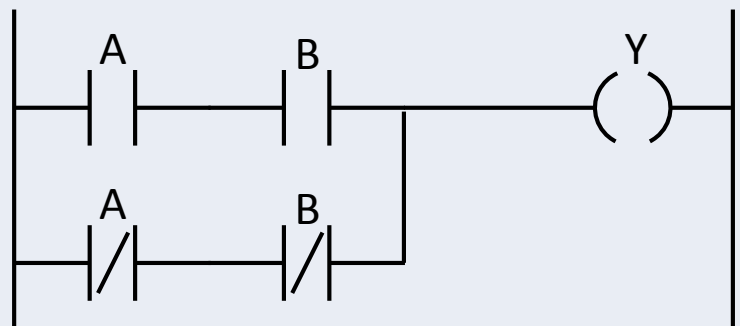
Kontaktusok és tekercsek

Szimbólum	Megnevezés	Működés	Analógia
	Alaphelyzetben nyitott kontaktus [kontaktus] (<i>NO contact, contact</i>)	„vezet” ha $X=1$	Alaphelyzetben nyitott nyomógomb
	Alaphelyzetben zárt kontaktus [negált kontaktus] (<i>NC contact</i>)	„vezet” ha $X=0$	Alaphelyzetben zárt nyomógomb
	Alaphelyzetben nyitott tekercs [tekercs] (<i>NO coil, coil</i>)	Y-t 1-be állítja ha „táplált”	Alaphelyzetben nyitott relé
	Alaphelyzetben zárt tekercs [negált tekercs] (<i>NC coil</i>)	Y-t 0-ba állítja ha „táplált”	Alaphelyzetben zárt relé

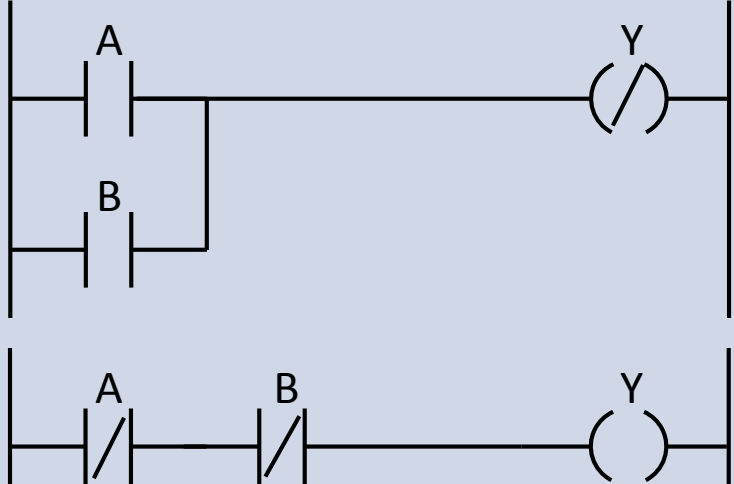

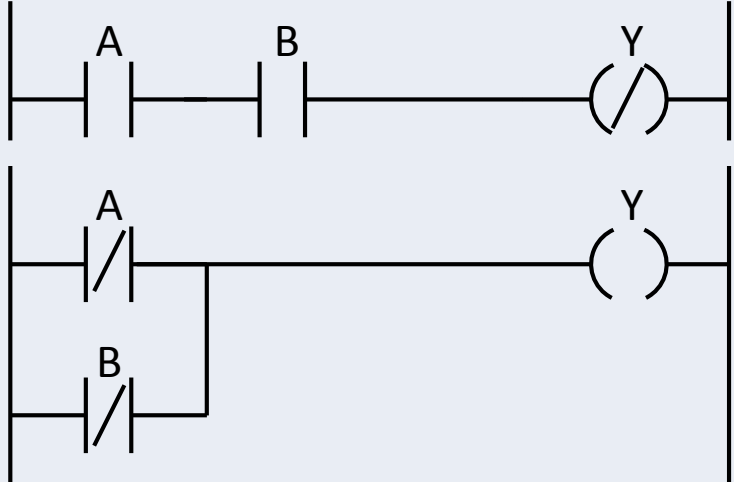
Logikai műveletek

Művelet	Szimbólum	Algebrai jelölés	Létradiagramos megvalósítás
Negálás		$Y = \bar{A}$	
ÉS		$Y = A \cdot B$ $Y = A \& B$	
VAGY		$Y = A + B$	

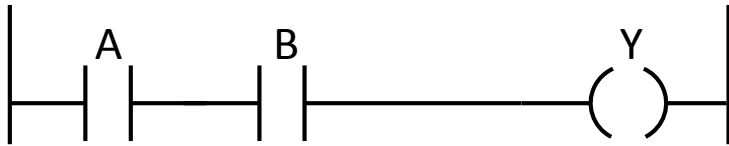
Logikai műveletek

Művelet	Szimbólum	Algebrai jelölés	Létradiagramos implementációs
Antivalencia (XOR)		$Y = A \oplus B$	
Ekvivalencia (NXOR, EOR)		$Y = \overline{A \oplus B}$ $Y = A \odot B$	

Logikai műveletek

Művelet	Szimbólum	Algebrai jelölés	Létradiagramos megvalósítás
NOR		$Y = \overline{A + B}$ $Y = \bar{A} \cdot \bar{B}$	
NAND		$Y = \overline{A \cdot B}$ $Y = \bar{A} + \bar{B}$	

Létrásor = Logikai függvény

IF (A=1) AND (B=1)
THEN Y=1

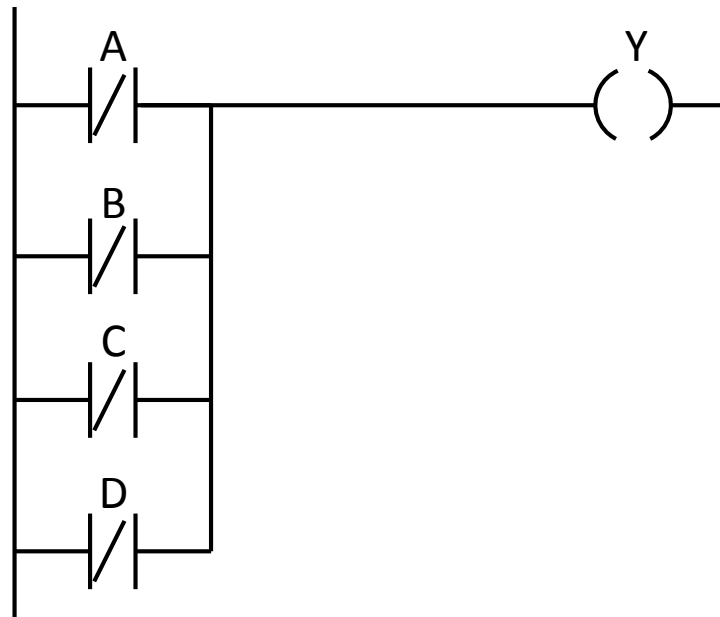
IF (A=1) AND (B=1)
THEN Y=1
ELSE Y=0

Hogyan egyszerűsítsünk?

$$Y = \overline{(A \cdot B)} + \overline{(C \cdot D)}$$

$$Y = \overline{A} + \overline{B} + \overline{C} + \overline{D}$$

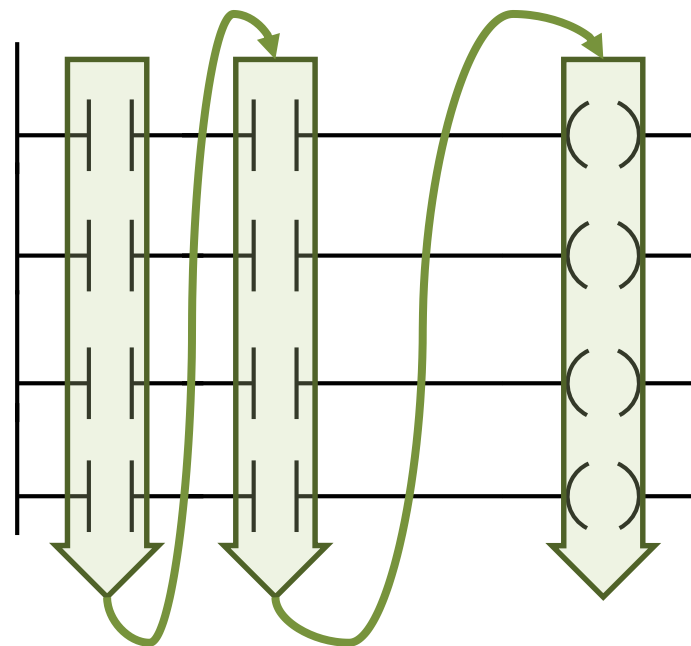
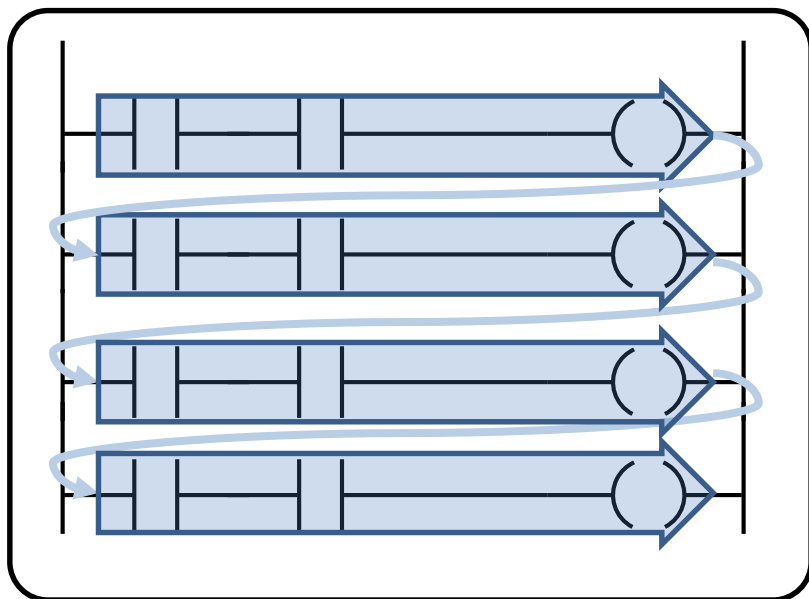
A létradiagram kiértékelése

- A PLC ciklikus működésű
- A programvégrehajtás fázisában a teljes kód feldolgozásra kerül
- Minden egyes ciklusban a teljes létradiagram kiértékelésre kerül

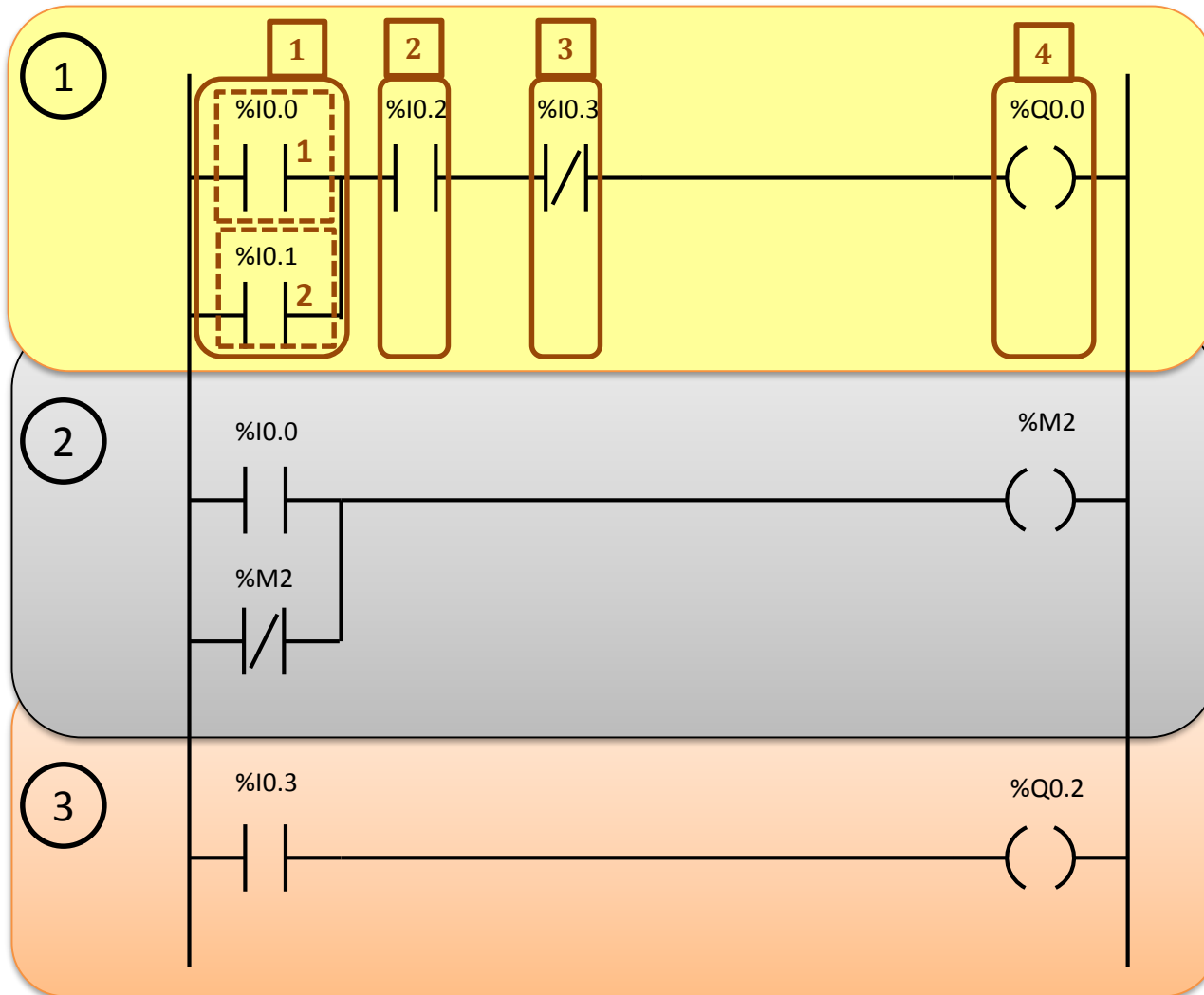

A létradiagram kiértékelése

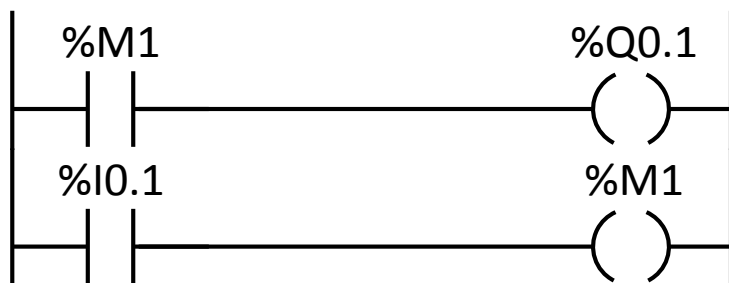
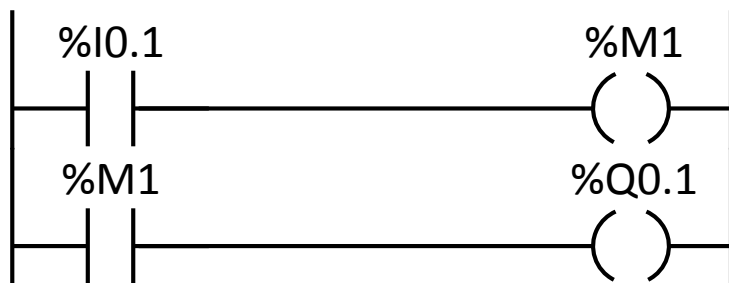
- Néhány nanoPLC-típus: létrasorok párhuzamos kiértékelése (ritka)
- Általános: **soros végrehajtás**
  - Soronként
  - Oszloponként (nagyon ritka)

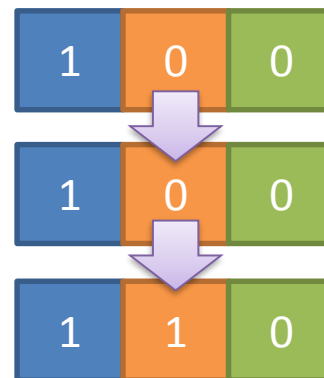
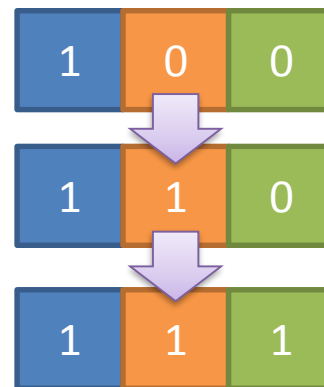
A létradiagram kiértékelése

A kiértékelési sorrend hatása

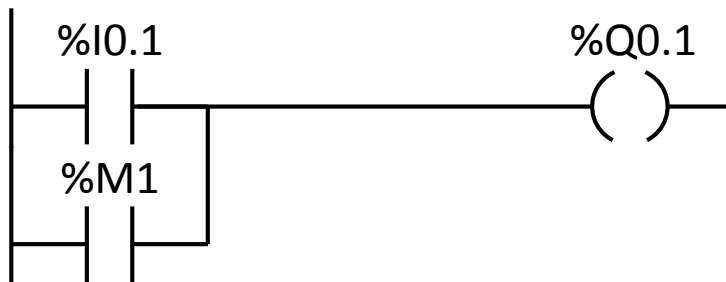
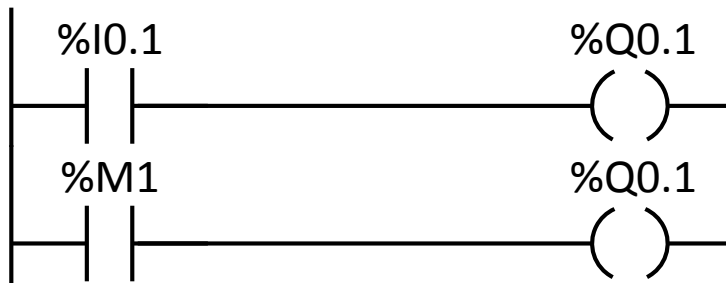

%I0.1 %M1 %Q0.1

A kiértékelési sorrend hatása

$\%Q0.1 := \%I0.1 + \%M1$

$\%I0.1$ $\%M1$ $\%Q0.1$

Fizikai kimenetre

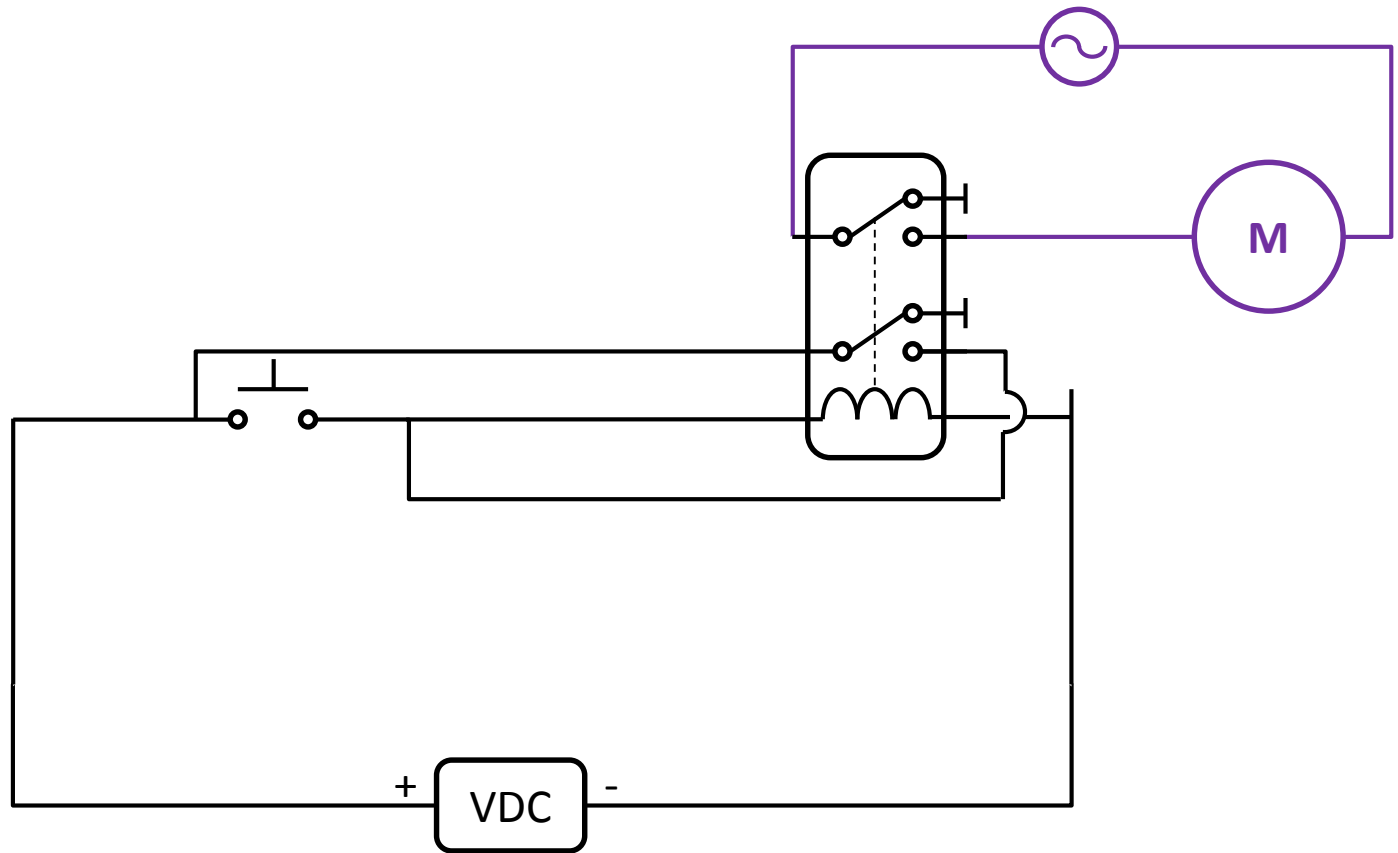

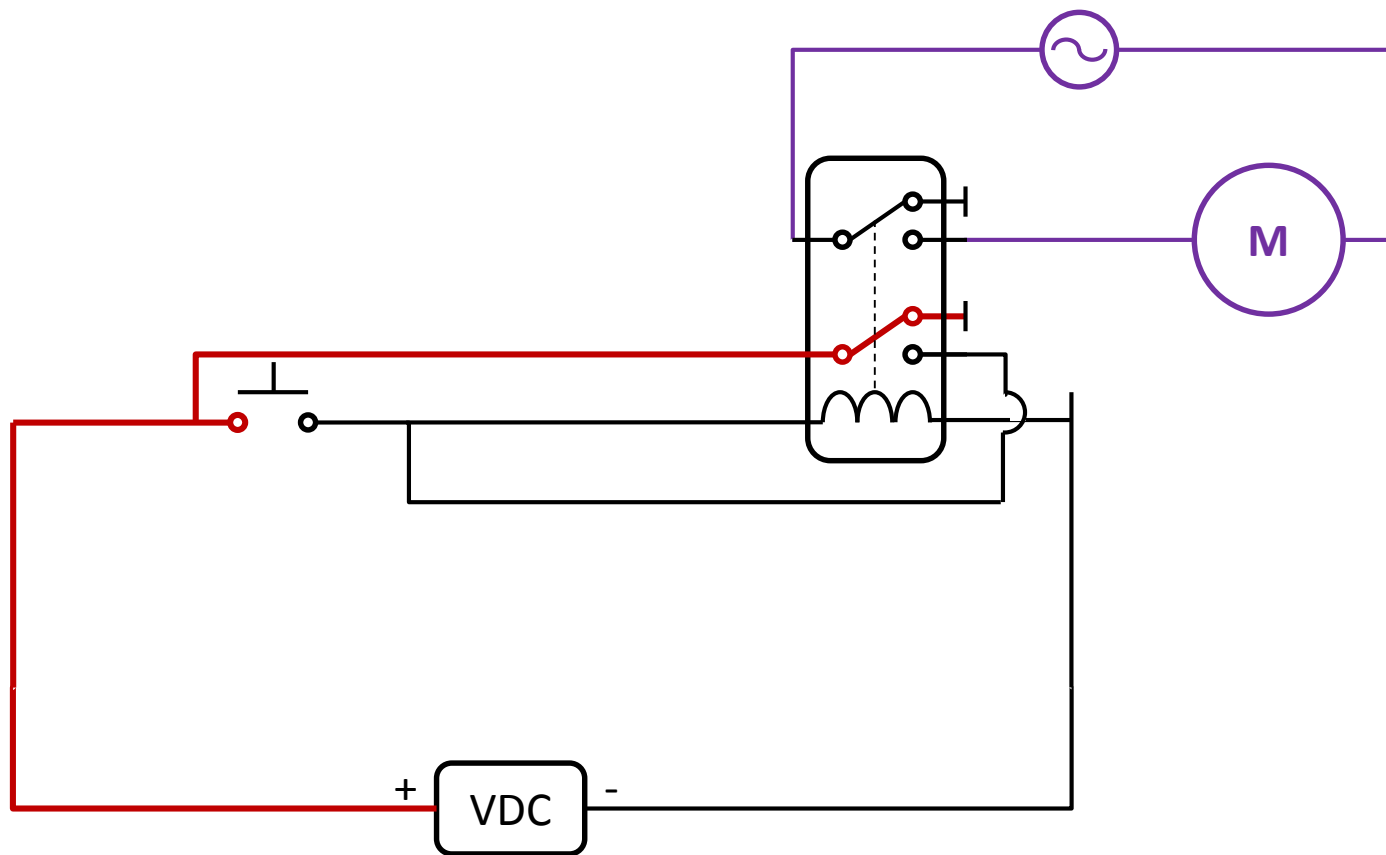
Fizikai kimenetre

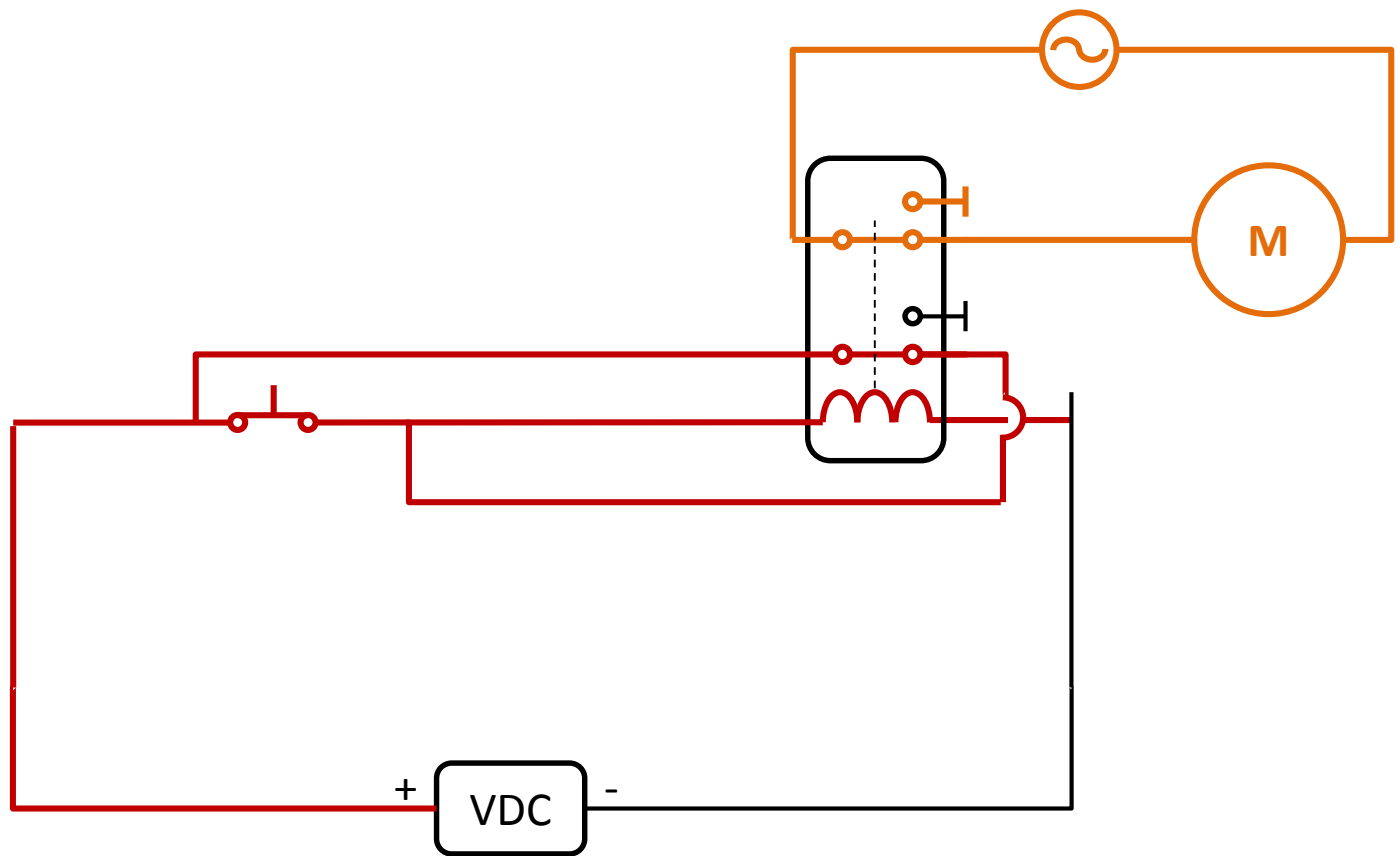
Reteszelt tekercsek

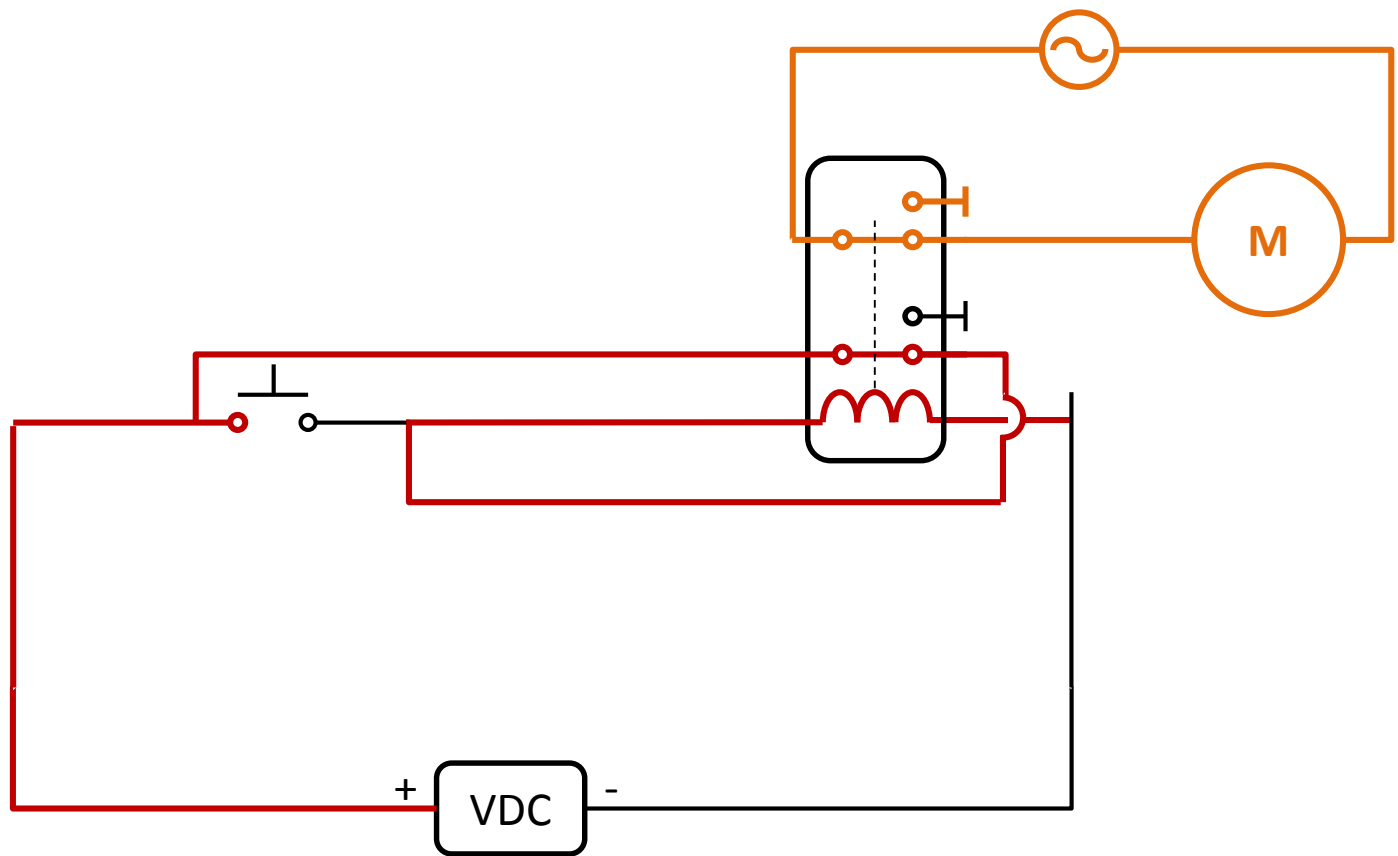
- Hogyan oldjuk meg, hogy a nyomógombunk reteszelje a kimenetet?

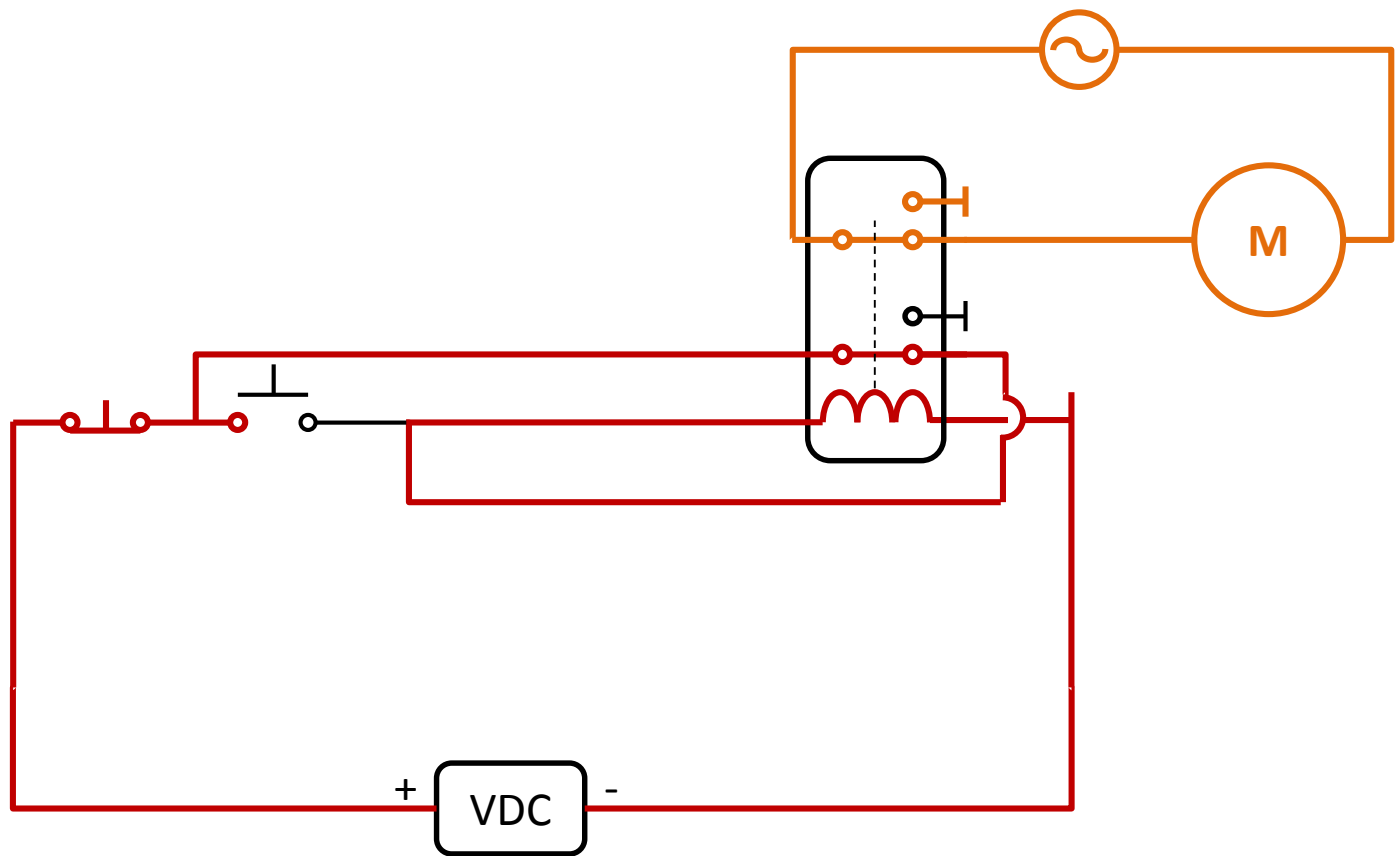

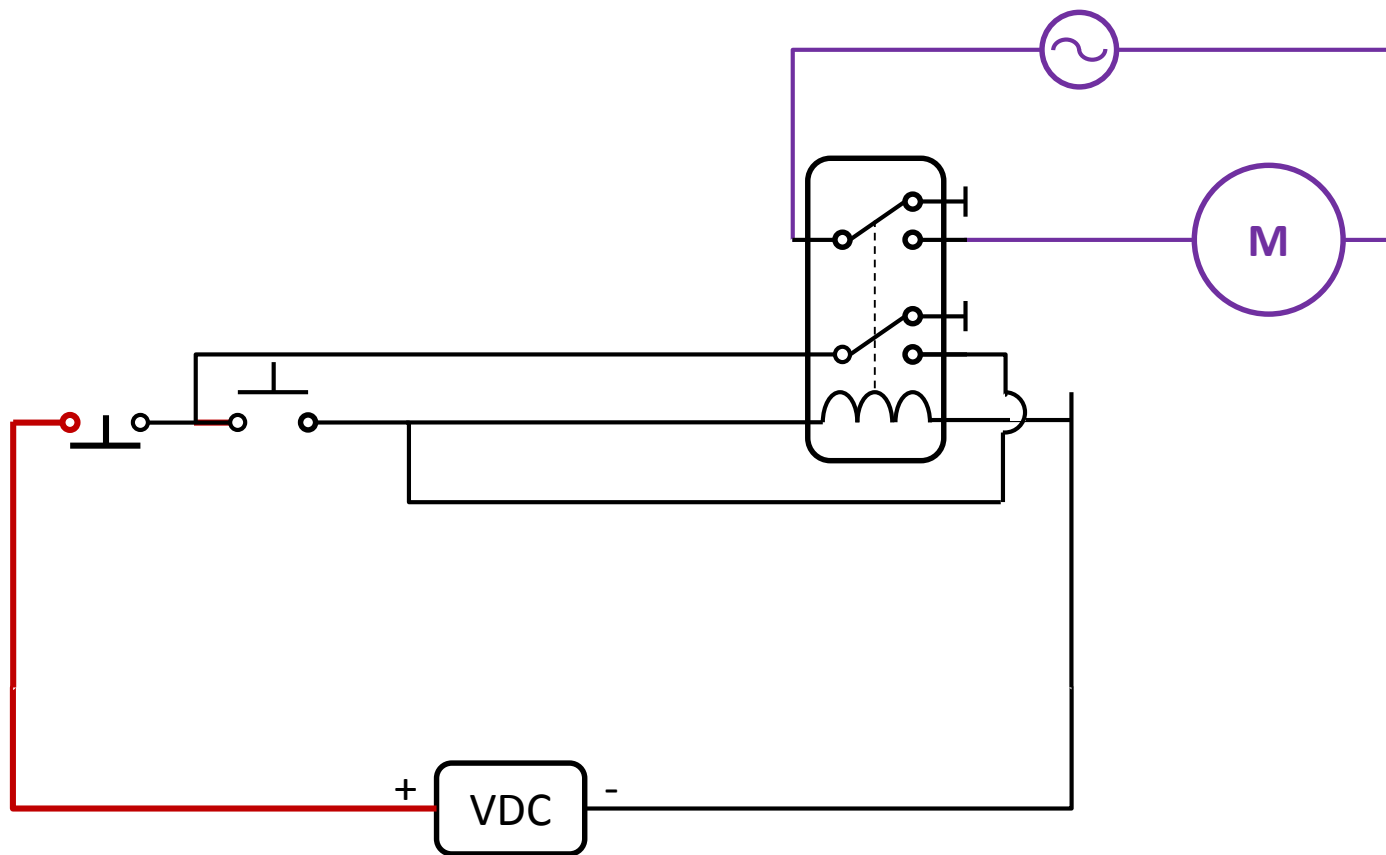

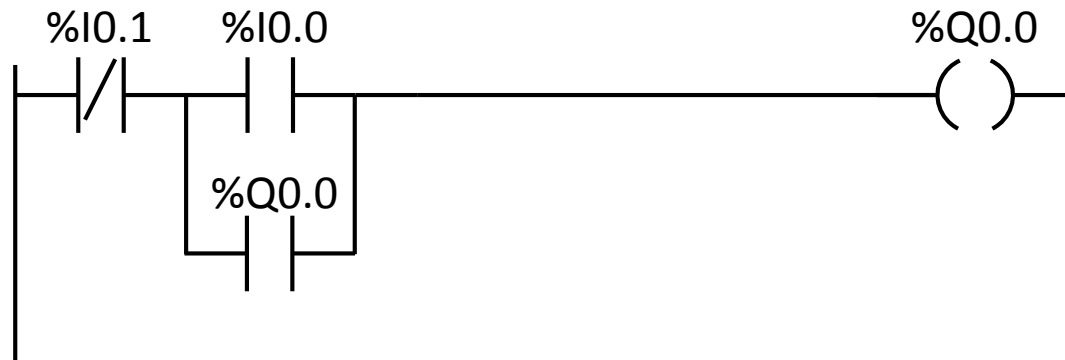
Reteszelt tekercsek

- Megoldottuk, hogy a nyomógombunk reteszelje a kimenetet
- Hogyan oldjuk a reteszelést?

Reteszelés

$$\%Q0.0 = \overline{\%I0.1} \cdot (\%I0.0 + \%Q0.0)$$

Reteszelés

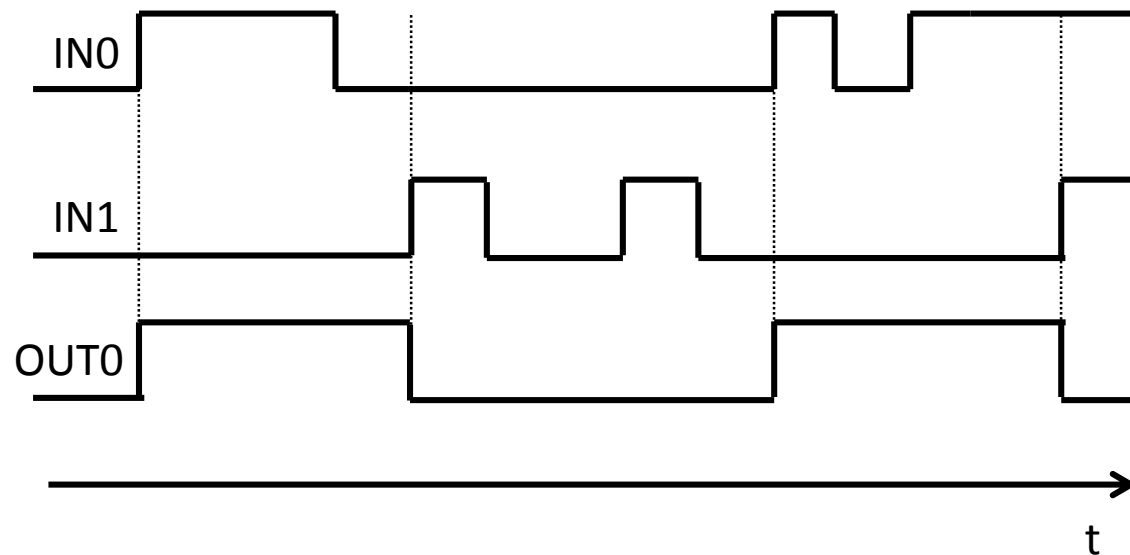
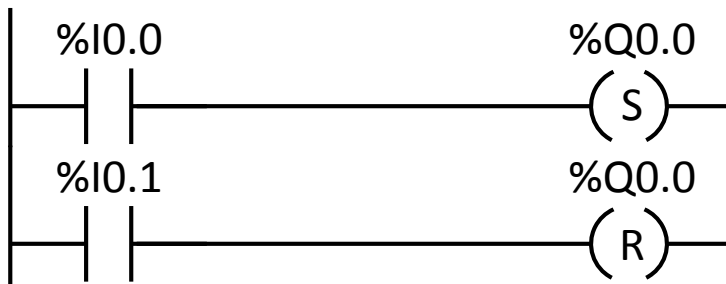
Szabványos jelölés

Symbol	Name
	Set tekercs
	Reset tekercs

RSLogix jelölés

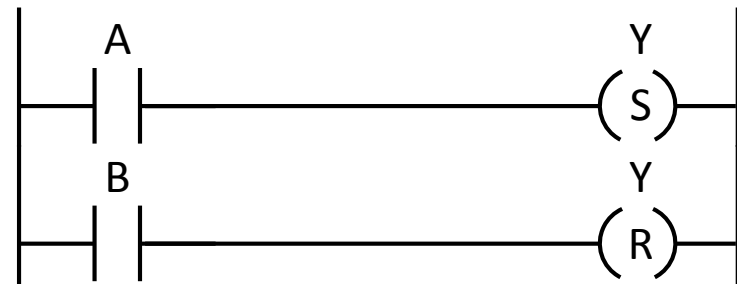
Symbol	Name
	Output Latch (OTL)
	Output Unlatch (OTU)

Retteszelési műveletek

A reteszelés értelmezése

IF (A=1) THEN Y=1

IF (B=1) THEN Y=0

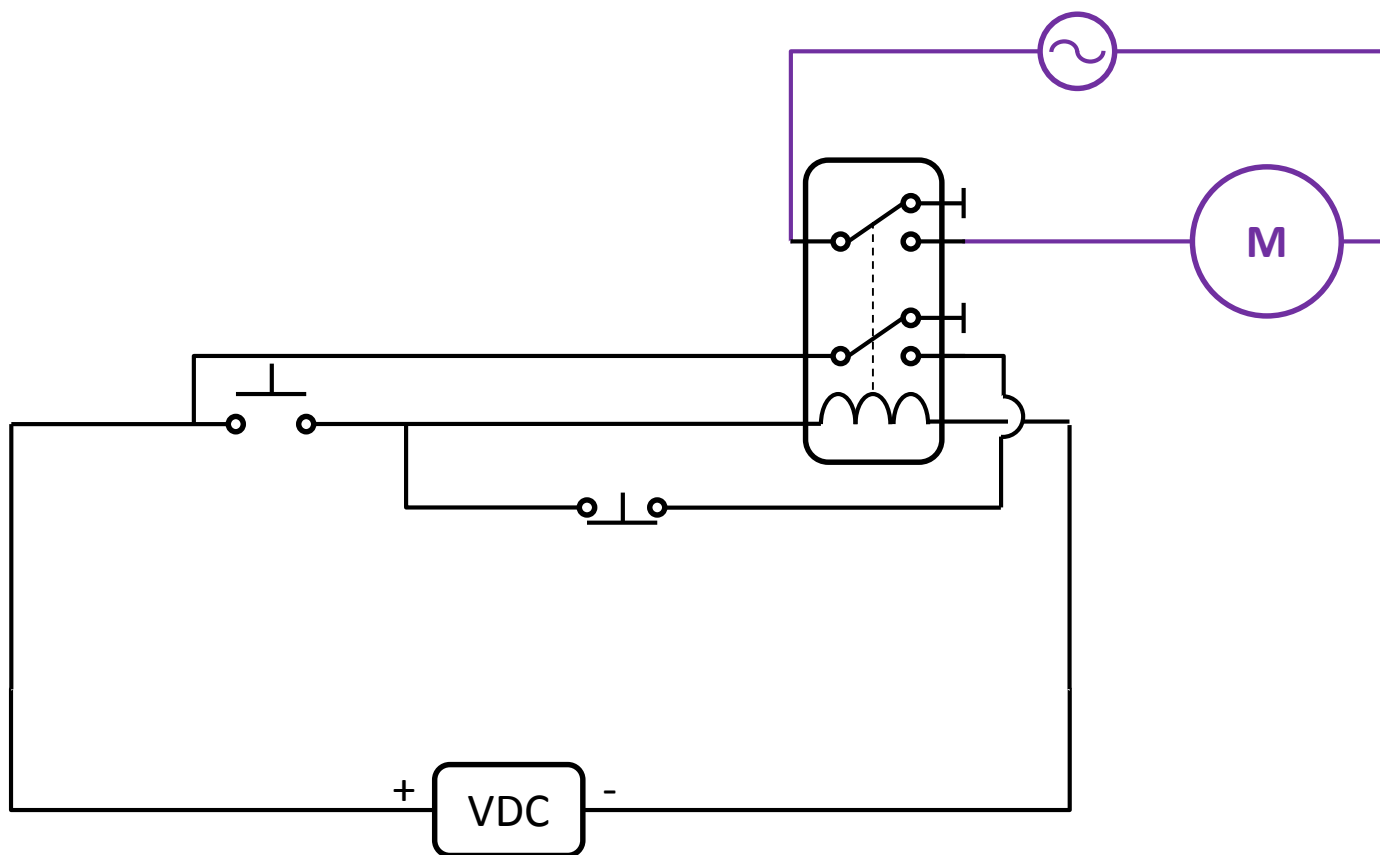

IF (B=1) THEN Y=0

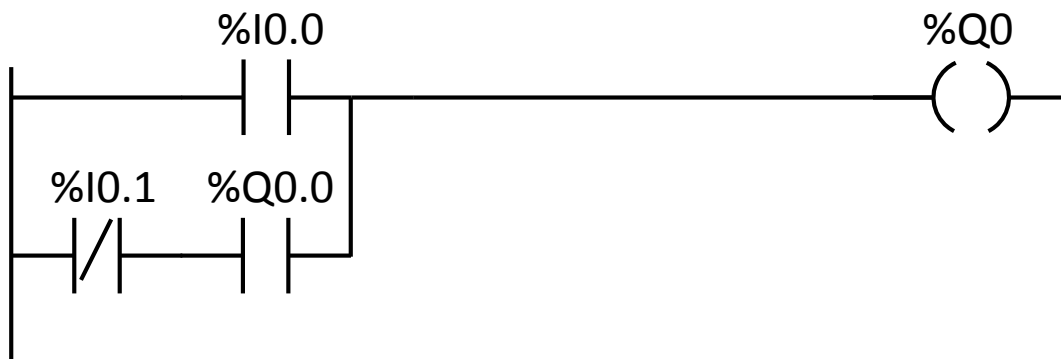
ELSE

IF (A=1) THEN Y=1

Alternatív megoldás

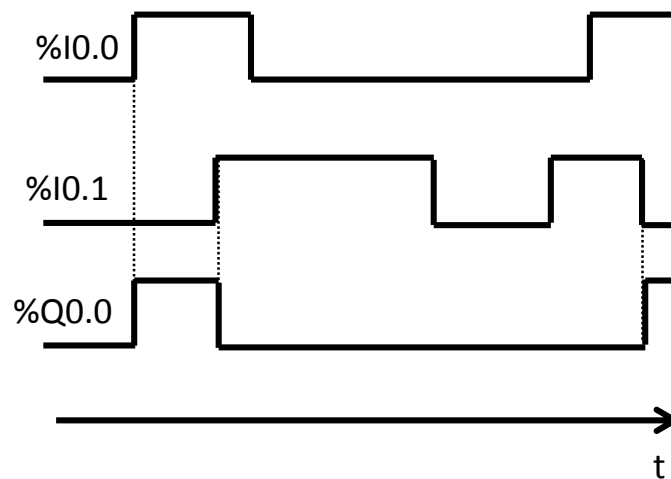
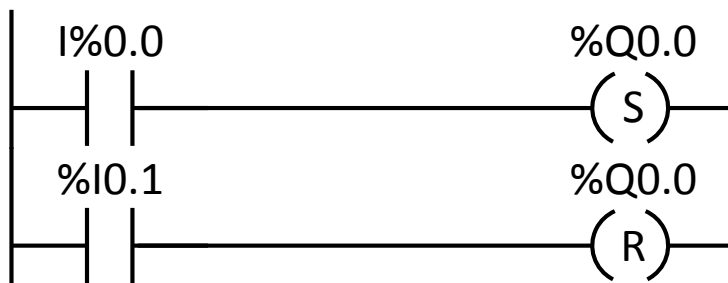
Alternatív megoldás

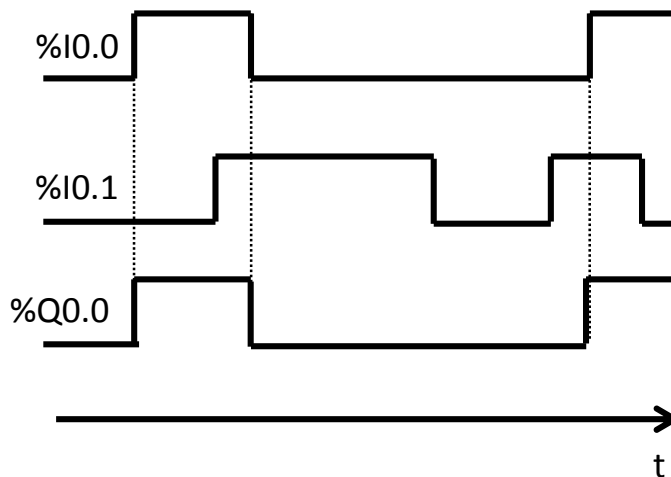
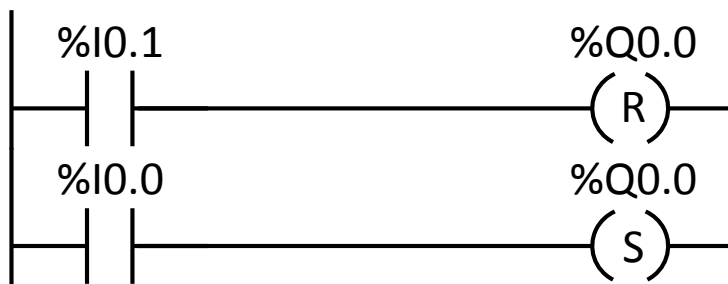
$$\%Q0 = \overline{\%I0.1} \cdot \%Q0.0 + \%I0.0$$

Set / Reset prioritás

Reset prioritás

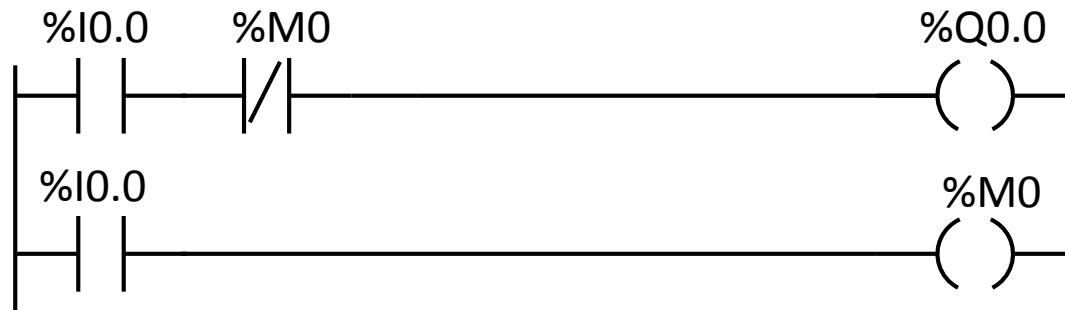
Set prioritás

Vigyázat! Az időben később végzett művelet írhatja felül a korábbi eredményét!

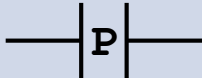
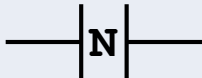
Éldetektálás

- Hogyan érzékelhetjük egy bemenet fel- vagy lefutó élet?

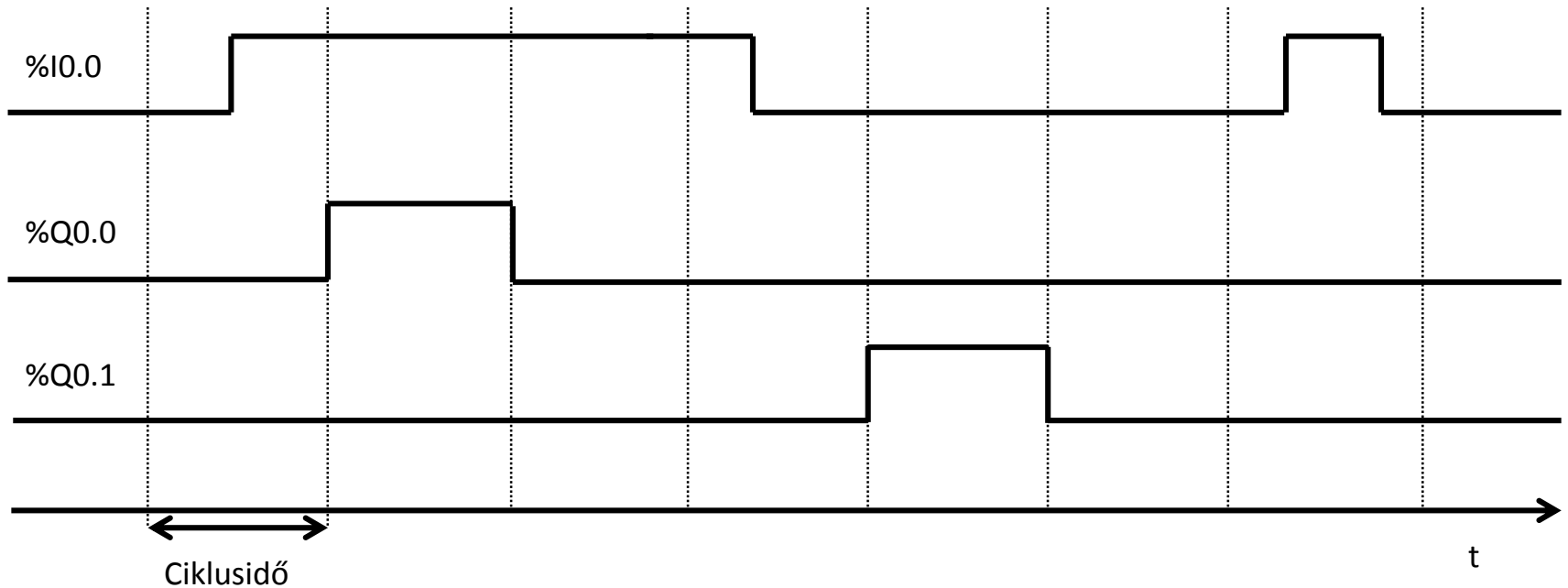
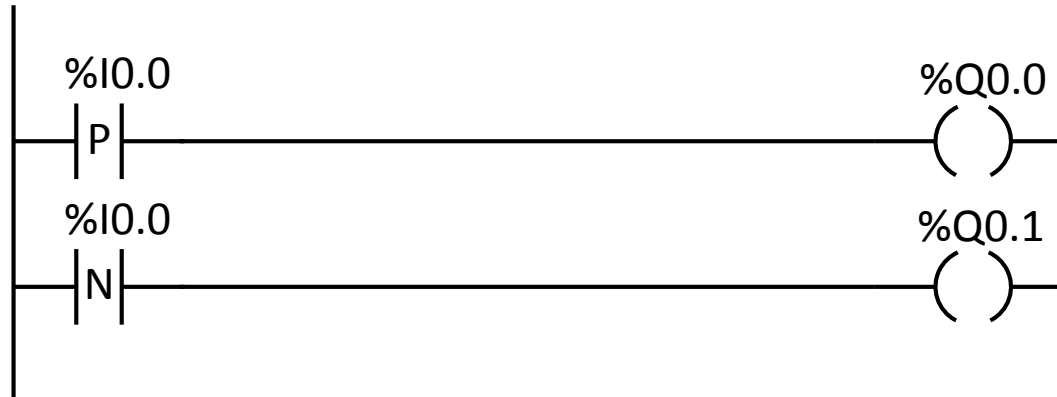
```
IF (%I0.0=1) AND (%M0=0) THEN %Q0.0:=1  
%M0:=%I0.0
```

Érzékeny kontaktusok

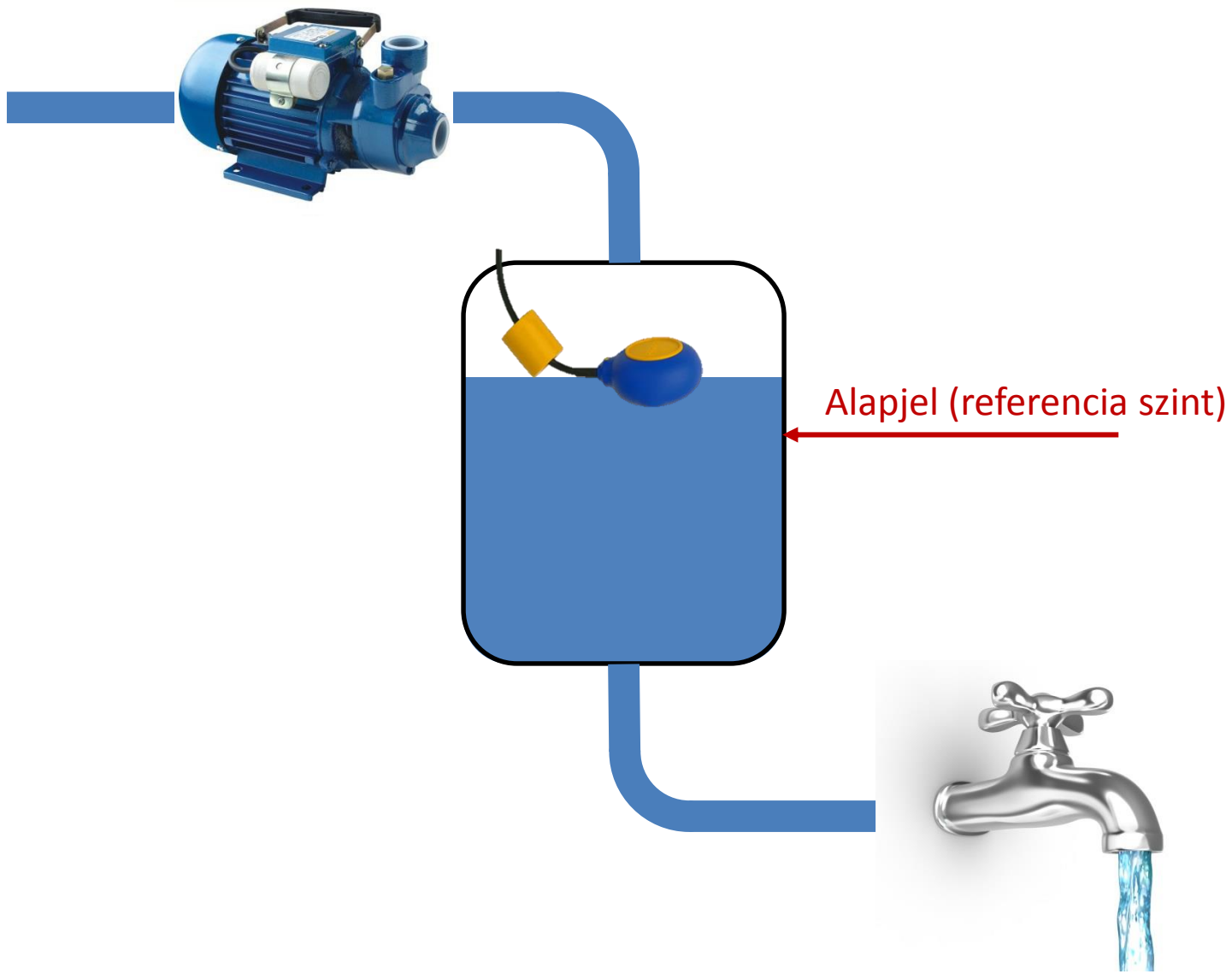
Szimbólum	Megnevezés
	Felfutó él érzékeny kontaktus <i>(rising edge contact , one shot rising)</i>
	Lefutó él érzékeny kontaktus <i>(falling edge contact, One Shot Falling)</i>

Megjegyzés: egyes fejlesztőkörnyezetekben az éldekektálás létradiagramban csak funkcióblokkok (ld. később) használatával oldható meg.

Érzékeny kontaktusok

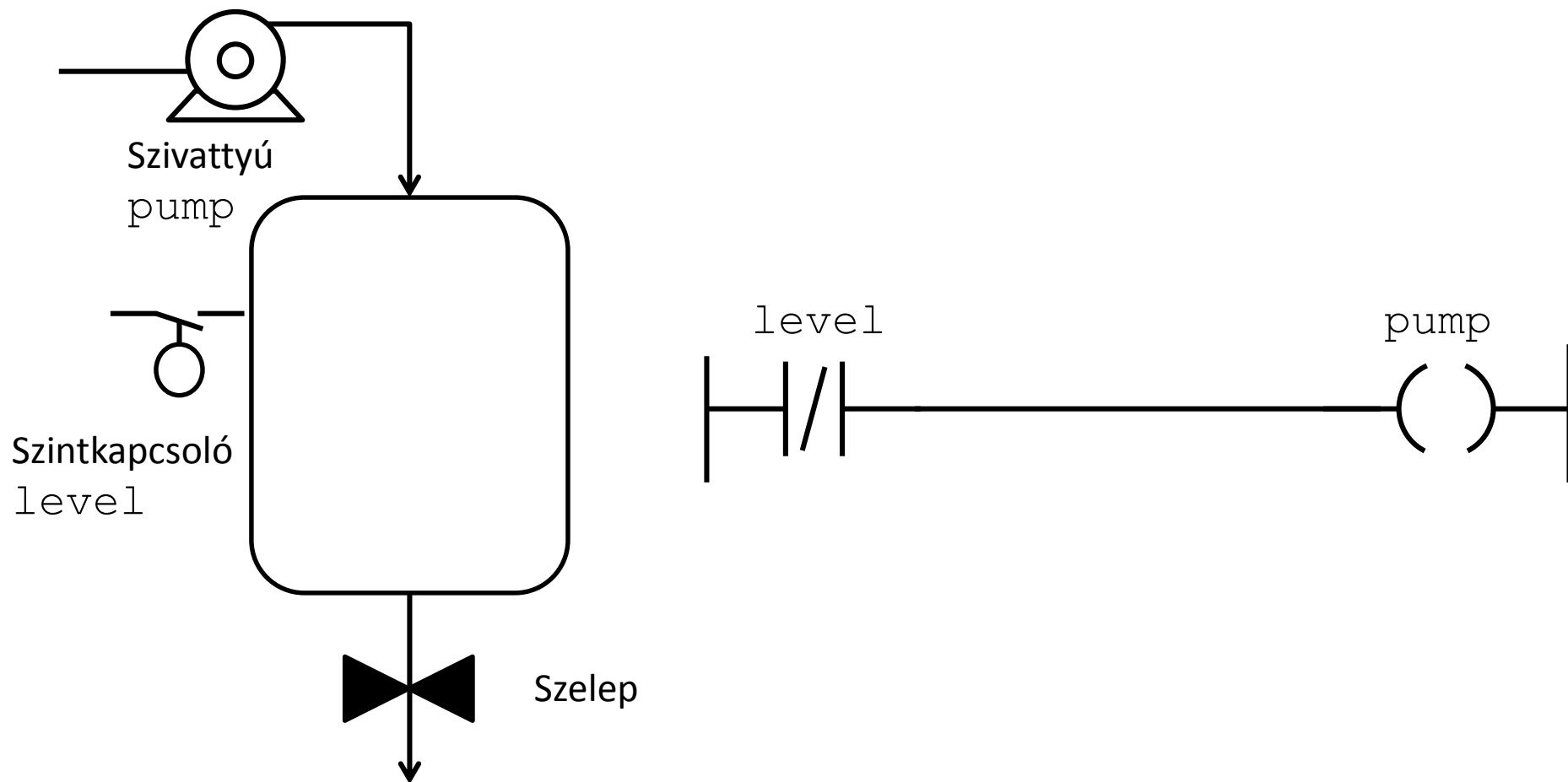

Példa

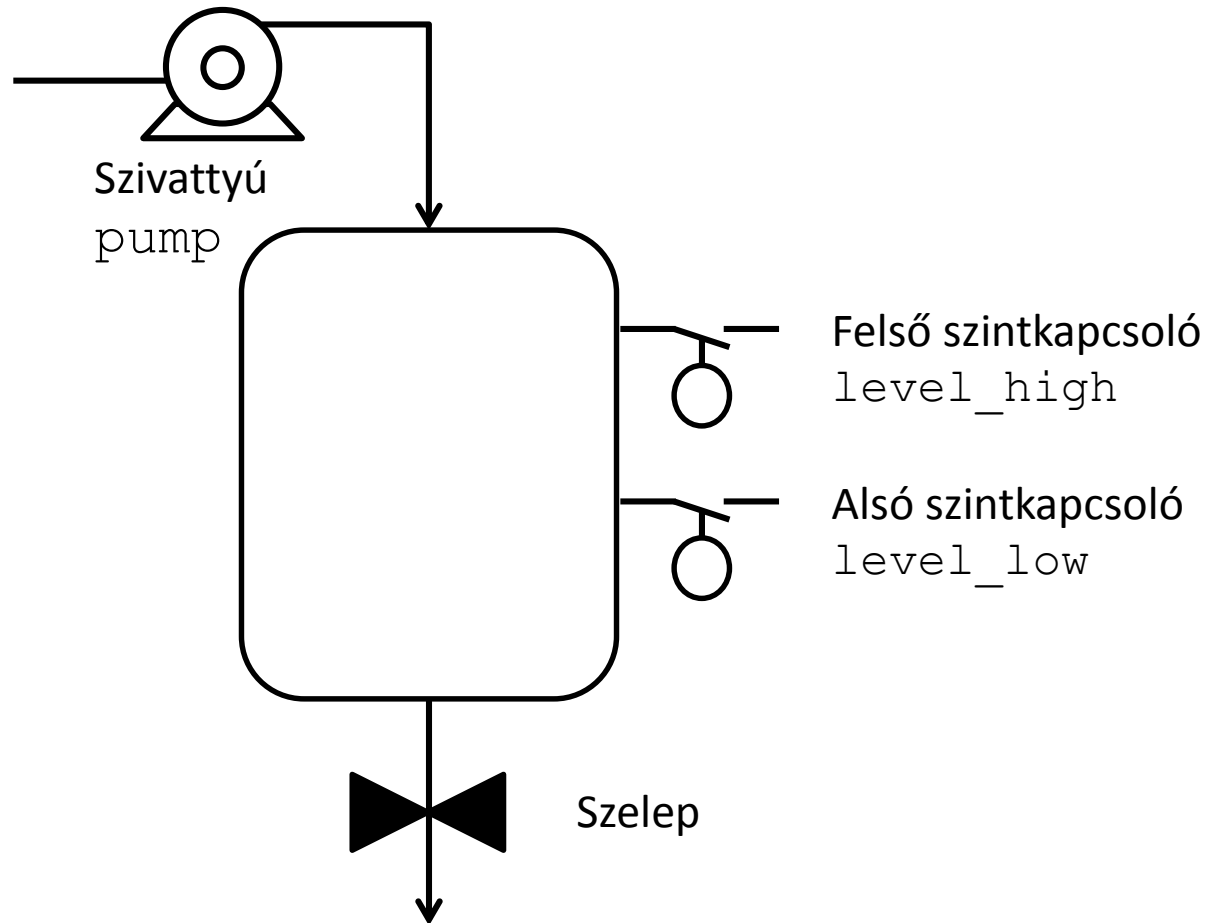

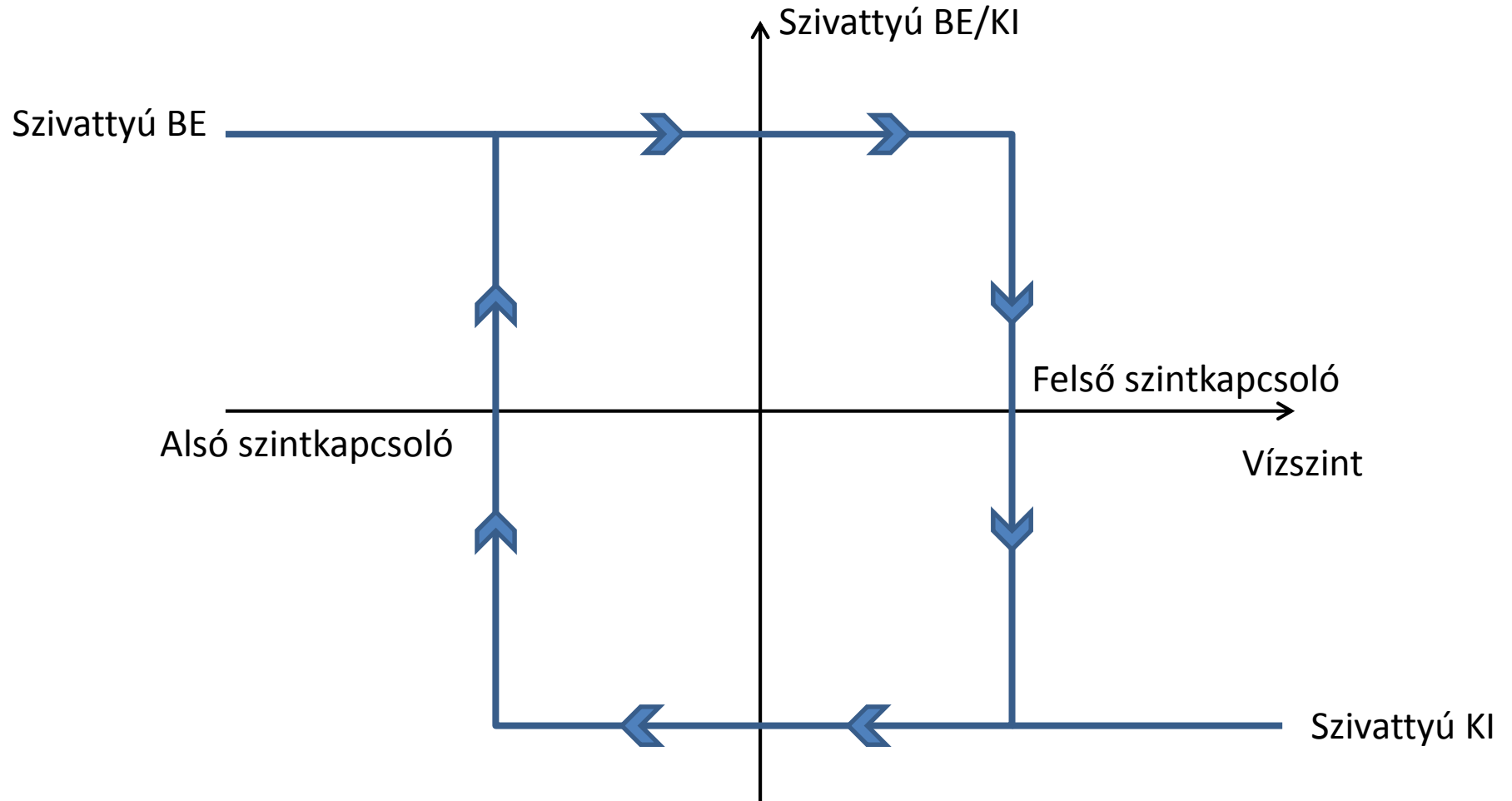
Megoldás

Példa – egy jobb megoldás

Hiszterézis szabályozás

Példa – egy jobb megoldás

